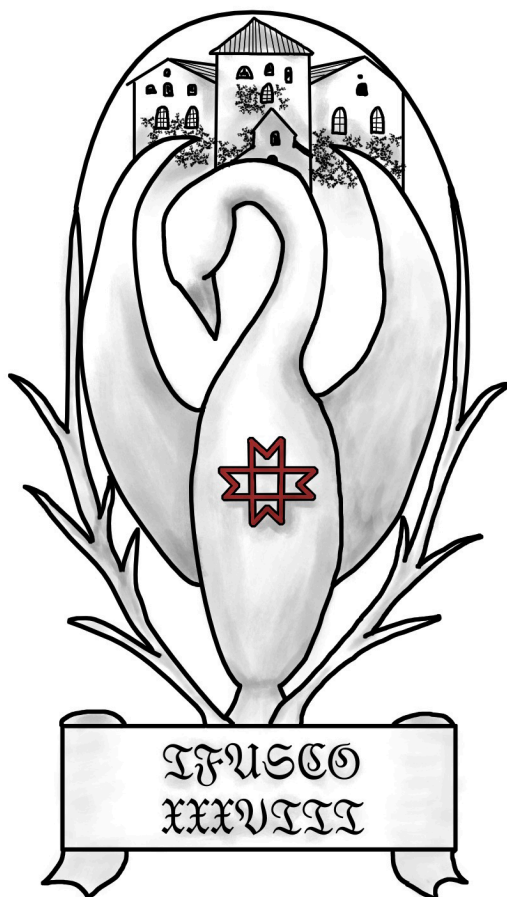

Abstraktikirja | *Book of Abstracts* | Сборник тезисов

XXXVIII IFUSCO 2023

Turku, 15.5.-19.5.2023

Sugri ry:n IFUSCO-toimikunta
Paino: Kirjapaino Painosalama
Taitto: Veikka Ritola
IFUSCO XXXVIII -logo: Elina Kivimäki

Sisällys | Contents | Оглавление

<i>IFUSCO-toimikunnan tervehdys</i>	4
<i>Greetings of the IFUSCO Committee</i>	6
<i>Béres, Mátyás: Az igeekötők a tavidai manysiban</i>	8
<i>Erkkilä, Riku: Toivo Lehtisalo, Samoyedologist from Varsinais-Suomi</i>	9
<i>Fedotova, Idalia: Разнообразие диалектов обско-угорских языков с точки зрения этимологии</i>	11
<i>Fichtner, Karin: Aus 90 mach 26. Die Typeneinteilung der Nomina in den Eesti Õigekeelsussõnaraamat 1960–2018</i>	13
<i>Gonzalez, Asier: A baszk és a finn partitívuszi eset tipológiai és történeti összehasonlítása</i>	15
<i>Huhtala, Atte: Goal-oriented spatial grams in Finnic</i>	16
<i>Ivanov, Aleksei: A Machine Translation Service for Finno-Ugric Languages</i>	17
<i>Juhos, Meri: Possessive suffixes in Urbanus Rhegius’s Sieluin vahvistos</i>	18
<i>Kaiser, Kamilla: A nyelv forradalma. Az udmurt nyelvet meghatározó folyamatok és tevékenységek az 1917-es forradalmak után</i>	19
<i>Kalijärvi, Iivo: Akademische Karelien-Gesellschaft: Geschichte und Finno-Ugrischer Aktivismus</i>	21
<i>Kivimäki, Elina: Hiisiä, lähteitä ja vahoja – Luonnon erikoisuu- det suomalaisessa kansankulttuurissa menneisyydestä nykyaikaan</i>	23
<i>Koivunen, Tomi – Várnagy, Edina: Special features of the social media vocabulary of some Uralic languages from the pers- pectives of word formation and contact linguistics</i>	24
<i>Koskenkorva, Lida: Sämikielâi kevttim Suomâ já Ruodâ vir- geomâhái viermisiijdoin</i>	26

<i>Koukkari, Tuomas</i> : Das Quantitätssystem des Aanaarsamischen.....	27
<i>Kurpniece, Milda</i> : Narratiivid Liivirannal.....	29
<i>Kutergin, Pavel</i> : Двужычныя (билингвистические) частушкі в современной жизни удмуртов д. Дырдашур (Гоп) Шарканского района УР.....	29
<i>Lillak, Anti</i> : Volga-vidéki viszhangok a vőro-szetu kultúrában.....	30
<i>Makeev, Anna</i> : Mari kultuuri populariseerimine Eestis (mari seltsi liikmete tegevuse näitel).....	32
<i>Máthé, Levente</i> : Melléknévi igenevek a mezei mariban és a magyarban – funkcionális megközelítés.....	33
<i>Matrosova, Natalia</i> : Проектная деятельность студентов как элемент сохранения и развития марийского языка и литературы.....	35
<i>Mere, Britt-Kathleen</i> : Viron murteiden nykytila.....	37
<i>Mettovaara, Jukka</i> : Vanhimmista inarinsaamen nauhoitteista vuodelta 1913.....	38
<i>Mäkelä, Felix</i> : Finlands bibliotek och minoritetsspråk: tillgänglighet av svenska översättningar av samiskspråkig litteratur på bibliotek i Svenskfinland.....	40
<i>Nguyen, Simon</i> : Finnish and Hungarian foreign policy towards the West during the Cold War: a comparison.....	41
<i>O'Rourke, Patrick</i> : Liiviläiset maailman merillä.....	42
<i>Osipova, Marina</i> : The Danger of Myths and Stereotypes: the Multan Case or How Udmurts Were Misrepresented in History.....	43
<i>Romanova, Marina</i> : Conceptual Container Metaphors in Udmurt.....	44
<i>Salokannel, Sakari</i> : Merikarjala – kulttuurialue itäisellä Suomenlahdella.....	46
<i>Sild, Orsolya</i> : Thanking in the Tatar language spoken in Finland and Estonia.....	47

<i>Sild, Silver</i> : The Influence of a Queslity Label on the Destination Using "Finno-Ugric Capital of Culture" as a Case Study.....	49
<i>Sipilä, Mirjami</i> : Oi saadu-saadu, selennoi saadu: рефреновые слова в традиционных песнях води и ижоры.....	50
<i>Spets, Silja-Maija</i> : Мары аналитический эртъшъй жепвлән перспективный структурашты.....	51
<i>Števo, Andrej</i> : Saamelaisista kertova suomalainen fantasiakirjallisuus kertomusteorian silmin.....	52
<i>Szalóczy, Bettina</i> : The translations of the bird names in the Northern Sámi Bibles.....	54
<i>Tambi, Sergei</i> : Estonians in Klopitsy.....	55
<i>Tuokko, Onni</i> : Venturing to the East - Attitudes of Finnish Explorers Towards Finno-Ugric Peoples in Russia 1854–1944 [EN/FI].....	57
<i>Várkonyi, Onerva Flóra</i> : Experiences of racialization and racism in Koko Hubara's novel Bechi and in her collection of essays Brown Girls.....	59
<i>Vojter, Kitti</i> : Mozgásigék a nganaszanban.....	60
<i>Vyatchina, Maria</i> : Udmurt literature and the production of Soviet biomedical propaganda in the 1920–1930s.....	62

IFUSCO-toimikunnan tervehdys

Arvon IFUSCO-vieraat,

toivotamme teidät lämpimästi tervetulleiksi 38. kansainväliseen suomalais-ugrilaiseen opiskelijakonferenssiin IFUSCO:on Suomen Turkuun!

Turku on Suomen vanhin kaupunki ja entinen pääkaupunki, minkä lisäksi se on merkittävä fennougristikaupunki. Alan historia täällä ylittää vuosisatojen taakse aina Turun Akatemian aikoihin. Turkulainen fennougristiikka on tiiviissä yhteydessä fennistiikan kanssa, ja ne edustavat yhteisen oppiaineen eri linjoja. Viime aikoina turkulainen sukukielten tutkimus on keskittynyt erityisesti Volgan alueen kieliin. Professori emerita Sirkka Saarinen kertoo kutsuluennossaan IFUSCO:ssa turkulaisen fennougristiikan historiasta ja hiljattain virkaansa astunut fennougristiikan professori Jussi Ylikoski esitelmöi Suomen saamelaiskielten tutkimuksesta. Turku on aktiivinen opiskelijakaupunki, ja sama pätee myös paikallisiin fennougristiikan opiskelijoihin – heitä ja lähialojen opiskelijoita ottaa konferenssiin osaa sankoin joukoin. Turun IFUSCO:ssa on mahdollista tutustua myös Suomessa toimiviin suomalais-ugrilaisiin järjestöihin (Sukukansojen ystävät, Suomen Anbur-seura) sekä turkulaiseen monitieteiseen menneisyyden tutkimukseen Minerva Pihan kielitieteen ja arkeologian yhdistämistä käsittelevän luennon muodossa.

Kunnia järjestää IFUSCO-konferenssi kotikaupungissamme lankesi turkulaisten harteille hieman yllättäen. Prahän IFUSCO:n päätteeksi keväällä 2022 Turku sai ylivoimaisesti eniten ääniä konferenssin seuraavana järjestämispaikkana – vaikkei kunnollista äänestystä taidettu ehtiä silloin edes pitämään! Sugrikansa oli kuitenkin puhunut, ja niinpä me turkulaiset matkustimme Prahasta kotiin innostuksen- ja jännityksenserkaisissa tunnelmissa Kudym-Oš-maskotti mukanamme. Viimeksi Turussa järjestettiin IFUSCO vuonna 1997 – aikaa oli siis vierähtänyt hyvä tovi!

Tulevan konferenssin ideointi aloitettiin heti kesällä. Syksyllä ainejärjestömme, Turun yliopiston suomalais-ugrilaisen kielentutkimuksen opiskelijoiden oma Sugri ry, perusti virallisen IFUSCO-toimikunnan, jonka tehtävänä oli nimensä mukaisesti järjestää opiskelijakonferenssi touko-kuussa 2023.

Toimikunnan ydin oli jatkuvassa vastuussa järjestelyistä läpi talven ja kevään. Lisäksi mukanamme oli toistakymmentä muuta toimikuntalaista, joilla oli omat vastualueensa. Ilman näitä jäseniä emme olisi selvinneet valtavasta järjestelyrupeamasta. Kiitos kuuluu siis kaikille heille!

Toimikunnan lisäksi haluamme kiittää sponsoreitamme Suomalais-ugrilaisen kulttuurirahaston säätiötä, Suomalais-Ugrilaista Seuraa, Sukukansojen ystävät ry:tä, käännöstöimisto Traduct Oy:tä, ravintola Proffan kellaria, Unica-ravintoloita sekä Delta ry:tä. Kiitos myös Kieli- ja käännöstieteiden laitokselle, oppiaineen henkilökunnalle sekä Turun yliopiston ylioppilaskunnalle. Kaikki apukädet eivät varmasti tulleet mainituiksi, joten kiitos yleisesti kaikille teille, jotka ovat auttaneet konferenssin järjestämisessä!

IFUSCO-toimikunnan puolesta,

Atte Huhtala, Maria Järvinen, Mirjami Sipilä ja Silja-Maija Spets

Muut toimikunnan jäsenet

Leevi Ketonen, Elina Kivimäki, Tomi Koivunen, Hanna Liimatainen, Nestori Liminka, Lilja Lisztusz, Riku Pihkakoski, Aurora Piirto, Veikka Ritola, Jussi Salmi-nen, Sakari Salokannel, Alina Suomalainen, Onni Tuokko ja Aino Törni

Greetings of the IFUSCO Committee

Dear IFUSCO guests,

We wish you a warm welcome to the 38th international Finno-Ugric student conference IFUSCO in Turku, Finland!

Turku is not only the oldest city in Finland and the former capital of the country, but also a notable site for Finno-Ugric studies. The history of the field reaches centuries back to the times of the Royal Academy of Åbo. Finno-Ugric studies in Turku are in close contact with local Finnish studies, and they represent two specializations of one subject. In recent times, the local research of Finno-Ugric languages has concentrated especially on the languages of Volga area. In her guest lecture, professor emerita Sirkka Saarinen talks about the history of Finno-Ugric studies in Turku, while professor Jussi Ylikoski, who recently took the position, gives a talk on Saami studies in Finland. Turku has an active student life and the same goes also for the local students of the Finno-Ugric studies – they, together with the students of neighboring fields, have an abundant participation in the conference. IFUSCO Turku also gives a chance to get to know the Finnish associations related to the Finno-Ugric issues (Sukukansojen ystävät, Suomen Anbur-seura) as well as Turku-based interdisciplinary history studies in form of a guest lecture on combining linguistics and archaeology given by Minerva Piha.

The honor of organizing IFUSCO in our hometown was given to us somewhat suddenly. In IFUSCO Prague in 2022 Turku got an overwhelming majority of votes on the location of the next conference – although there was not even time for a proper voting as far as we remember! The FU-people had nevertheless expressed their opinion, and so we students from Turku travelled home from Prague with enthusiasm, excitement and the Kudym-Osh mascot following us. The last time IFUSCO was or-

ganized in Turku was in 1997 – so a rather long time has passed!

Planning the upcoming conference started right in the summer. In autumn, Sugri, the student association of Finno-Ugric studies in University of Turku, set up an official IFUSCO organization committee, whose task, as the name suggests, was to organize the student conference in May 2023.

The core of the organization committee was responsible for the arrangements throughout the winter and spring. In addition, we had nearly twenty other members of the committee, who had their own specific tasks to take care of. Without their help we would never have made it through the enormous amount of work. So thank you for every one of them!

Besides of the organization committee, we want to thank the following sponsors of ours: Suomalais-ugrilaisen kulttuurirahaston säätiö, the Finno-Ugrian Society, Sukukansojen ystävät ry, translation agency Traduct Oy, restaurant Proffan Kellari, Unica student restaurants and student association Delta. We also thank the School of Language and Translation Studies, the staff of the Department of Finnish and Finno-Ugric Languages as well as the Student Union of the University of Turku. For sure there are also helpers we have forgotten to mention, so we will thank in general every one of you, who have helped us in the organization!

On behalf of IFUSCO organization committee,

Atte Huhtala, Maria Järvinen, Mirjami Sipilä and Silja-Maija Spets

Other members of the committee

Leevi Ketonen, Elina Kivimäki, Tomi Koivunen, Hanna Liimatainen, Nestori Liminka, Lilja Lisztusz, Riku Pihkakoski, Aurora Piirto, Veikka Ritola, Jussi Salminen, Sakari Salokannel, Alina Suomalainen, Onni Tuokko and Aino Törni

Mátyás Béres: *Az igekötők a tavdai manysiban*

Szegedi Tudományegyetem

A manysi nyelv hagyományosan négy fő nyelvjárásra, az északira, a kele-tire, a délire és a nyugatira osztható fel, melyek közül mára már csupán az északi változat él, a többi a XX. század folyamán kihalt. Az általam vizsgált déli – vagy másik nevén tavdai – manysi beszélőinél a múlt század első felében következett be a teljes nyelvcseré, de a tőlük gyűjtött teljes nyelvi anyag is egy olyan időszakból származik, amikor már a nyelvjárás igen erősen veszélyeztetett státusban volt.

A tavdai nyelvjárásról Munkácsi Bernát és Artturi Kannisto gyűjtései kapcsán van tudomásunk, előbbi 1888 májusa és 1889 áprilisa, míg utóbbi 1901 szeptembere és 1906 decembere között végzett gyűjtőmunkát a Tavda folyó vidékén. Az akkoriban nagyjából 320 főt számláló közösség nyelvjárása igen erős tatár és orosz hatást mutat, és több olyan jellemzője is van a Munkácsi és Kannisto által gyűjtött folklórszövegeknek, amelyek egyértelműen a nyelvvesztés következményeinek tudhatóak be. Ennek, az anyanyelvi kompetencia szempontjából szinte a legutolsó pillanatban lejegyzett nyelvjárásnak az összes elérhető anyagát feldolgozva került sor az igekötők vizsgálatára.

Előadásomban az igekötőhasználat fonetikai, morfológiai, valamint szemantikai sajátosságaira igyekszem rámutatni, ismertetve az egyes igekötők aspektus-, és akcióminőség-jelölő funkcióit, nem megkerülve azt a kérdést, miszerint mi számít tulajdonképpen igekötőnek, illetve, hogy hol is találhatóak a szófaji határok, mik azok, amik megnehezítik az igekötők pontos definiálását. Rá szándékozom mutatni bizonyos grammatikalizációs folyamatokra, melyekhez történeti szempontokat is előtérbe helyezek majd, de érinteni fogom a nyelvvesztés szerepét is, mely fokozott jelentőségű lehet a morfológiai és a szintaktikai rendszer változásait tekintve.

Riku Erkkilä: *Toivo Lehtisalo, Samoyedologist from Varsinais-Suomi*

*Ludwig-Maximilians-Universität München /
Helsingin yliopisto*

Toivo Vilho Lehtisalo was a researcher of the easternmost branch of Uralic languages, namely the Samoyedic languages, and more precisely of the Nenets group. He started as a field linguist in Siberia, and later made a long career as a docent of Samoyedic linguistics and folkloristics at the University of Helsinki. The materials he collected and published are still useful today because of their preciseness and reliability.

Toivo Lehtisalo (until 1906 Löfgrén) was born 1887 in Pöytyä in Varsinais-Suomi. He began his studies at the University of Helsinki in 1907 and finished both his bachelor's and master's degree in 1910. His doctorate he got in 1927. From 1932 to 1957 he was a docent at the University of Helsinki.

Lehtisalo got interested of Samoyedic languages at the university because they were at the time the most understudied branch of the Uralic languages. By lucky change professor of Uralic languages, Heikki Paasonen happened to give lectures about Samoyedic languages at that time. These lectures were based on materials collected by M. A. Castrén 60 years earlier. Paasonen noted that new fieldwork among the Samoyeds were necessary, and after graduating professor of Finnish language, E. N. Setälä helped to arrange a scholarship to Lehtisalo.

The scholarship was awarded by Suomalais-Ugrilainen Seura (SUS). The time was right for Lehtisalo, as from the 1890s onwards the research activities of SUS expanded, and all the other Uralic branches had been visited by SUS scholarship holders by then. Furthermore, a donation for the furthering of Samoyedic studies had been given to SUS already 1893, but by 1910 it was still unused.

Lehtisalo made two trips to the Nenets', the first one (1911–1912) was among Tundra Nenets and the second one (1914) among Forest Nenets. The second trip of Lehtisalo was the last of "great expeditions" of the Finno-Ugrian Society carried to its end. The materials collected from these expeditions form the valuable core of the publications by Lehtisalo,

namely the folklore collection *Juraksamojedische Volksdichtung* and the dictionary *Juraksamojedisches Wörterbuch*, which he regarded as his main work.

In his later career Lehtisalo dedicated himself to the questions of the history of Uralic languages in general and to Samoyedic languages specifically. His publications include studies on the history of sounds and derivational suffixes, and etymological studies, among others. In addition, he published ethnological, folkloristic, and religious studies on Nenets'.

Even though Lehtisalo was a noteworthy Samoyedologist and Uralist, he never got a steady academic position. Instead, he worked as a docent at the University of Helsinki and was awarded scholarships to edit his collected materials by SUS. In fact, Lehtisalo is one of the few scholars who took part in the great expeditions and managed to publish his data himself. Only when he turned 67, Lehtisalo was awarded the title of professor. But despite this underappreciation at his own time, Toivo Lehtisalo made a substantial career, the results of which are still felt today.

References

- Joki, Aulis J 1962: † Toivo Lehtisalo. – *Finnisch-Ugrische Forschungen* 34(1), s. 148–165. <https://doi.org/10.33339/fuf.112717>.
- Lehtisalo, Toivo 1959: *Tundralta ja Taigasta*. Porvoo: WSOY.
- Salminen, Tapani 2000: Lehtisalo, Toivo (1887–1962). In *Kansallisbiografia-verkkójulkaisu*. *Studia Biographica* 4. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. <http://urn.fi/urn:nbn:fi:sks-kbg-005418>.

Idalia Fedotova: Разнообразие диалектов обско-угорских языков с точки зрения этимологии

Обско-угорские языки – устоявшийся термин, но дискуссионное понятие. Традиционно они считались подгруппой угорской ветви уральских языков, т.е. генетически близкородственными. Однако ещё Е.А.Хелимский предполагал, что хантыйский и мансийский – это языковой союз, а не подгруппа (Helimski 2003). Сегодня исследователи подчеркивают сложность вопроса, но так или иначе не отрицают, что обско-угорские – родственные уральские языки, находятся они на соседних территориях и у них долгая история языковых контактов (Saarikivi 2022). Наверняка, однозначно ответить на вопрос о том, являются ли сходства между хантыйскими и мансийскими диалектами генетическими или демонстрируют более позднюю ареальную конвергенцию, крайне трудно. Однако можно исследовать три аспекта взаимосвязей этих языков: 1) однородность или неоднородность диалектов внутри хантыйских и мансийских идиомов; 2) близость базисной лексики хантыйского и мансийского 3) близость культурной лексики.

Мой доклад представляет собой исследование первого аспекта. С помощью лексикостатистики возможно смоделировать родство языков, а в случае с далекими друг от друга идиомами эта методика применима и к диалектам одного языка. Лексикостатистический метод С.А.Старостина основан на анализе стословных списков базисной лексики. Важную роль в этом методе играет этимология: за сбором стословных списков следует этимологический анализ отобранных слов. Заимствования исключаются из подсчета, а оставшиеся исконные слова сравниваются попарно между всеми идиомами, и фиксируется количество замен в пределах стословного списка. Чем раньше идиомы разошлись, тем больше обычно бывает замен (примерно 5 слов за 100 лет).

Мои результаты по новым архивным и полевым данным обско-угорских языков уточняют подсчеты, ранее произведенные

М.А.Живловым и В.Блажеком. За период XVIII-XXI вв. существовало 2 мансийских и 4 хантыйских языка, причем разница между хантыйскими «диалектами» больше, чем между славянскими языками (Федотова 2022).

При изучении отдельных идиомов хантыйского и мансийского языков проявляется ситуация языкового континуума. Следующим шагом в исследовании отношений между обско-угорскими языками логично уточнить лексикостатистические подсчеты между хантыйскими и мансийскими идиомами и на фоне различий в базисной лексике узнать близость культурной (хозяйственной и т.д.) лексики. Такая многомерная картина позволит более полно представить отношения между этими языками.

Литература:

- Федотова И. В. Диалектное членение хантыйского языка по данным базисной лексики // Урало-алтайские исследования. 2022. № 4(47). С. 117-166
- Helinski, E. 2003. Areal groupings (Sprachbünde) within and across the borders of the Uralic language family: A survey. *NyK*, 100, 156–167.
- Saarikivi, J. (2022). The divergence of Proto-Uralic and its offspring: A descendant reconstruction. In M. Bakró-Nagy, J. Laakso, & E. Skribnik (Eds.), *The Oxford Guide to the Uralic Languages* (pp. 28-58). Oxford University Press.

**Karin Fichtner: *Aus 90 mach 26.*
Die Typeneinteilung der Nomina in den
Eesti Õigekeelsussõnaraamat 1960–2018.**

Georg-August-Universität Göttingen

Das Eesti Õigekeelsussõnaraamat (ÕS) ist *das* Wörterbuch für die estnische Sprache und spiegelt den derzeitigen Sprachgebrauch wider. Es enthält am Anfang eine Liste mit Worttypen, die die Flexion von Nomina und Verba erkennen lässt, indem jedes Lemma mit der Nummer des passenden Worttyps versehen wird. Im Laufe der Jahre hat sich die Klassifikation verändert und die Anzahl der Worttypen ist stark zurückgegangen. Im ÕS 1960 sind es insgesamt 115 Typen, davon 90 Nomina, im ÕS 2018 nur noch 38, davon 26 Nomina. Wie konnte die Typenanzahl so stark reduzieren werden? Hat sich die estnische Morphologie so sehr verändert oder hat die Reduzierung einen anderen Grund?

Um Antworten auf diese Fragen zu finden, habe ich mir die Nomina eingeteilt in sieben Deklinationsklassen angeschaut. Diese Klassifikation kann auch als Basis für die Typeneinteilung in den ÕS gesehen werden und wird ebenso u. a. im Eesti Keele Käsiraamat verwendet. Sie erfolgt nach den Kriterien Stufenwechsel, Silbenanzahl des Stammes (1, 2, 3+), Quantitätsstufe (I, II, III) und Endung. Daneben sind ebenfalls die lautliche Form und die Anzahl der Stämme (ein- vs. zweistämmig) wichtig für die Typeneinteilung in den ÕS. Welche Kriterien nun den Ausschlag geben für die Definition eines Typs und die Abgrenzung zu einem anderen, wird in den verschiedenen Ausgaben anders gehandhabt. In den zwei älteren ÕS (1960, 1976) wird z. B. viel mehr nach der lautlichen Form differenziert und in den neusten Ausgaben (2013, 2018) spielt die Stämmigkeit eine Rolle.

Ein wichtiger Faktor für den Rückgang der Typenanzahl ist nicht nur die Gewichtung der Kriterien für die Einteilung, sondern auch der Sprachwandel. Parameter, die eine Veränderung im Paradigma oder auch ein paralleles Paradigma hervorrufen können, sind die Quantität eines Wortes und die Anzahl der Silben eines Stammes. Letztere wird nämlich von der Position der Hauptbetonung an gezählt, die sich z. B. bei Lehn-

wörtern verschieben kann. Ein Beispiel hierfür ist das Wort *jogurt* ‚Joghurt‘. Bis 1976 wird es wie ein einsilbiges Wort dekliniert: *jo`gurt : jogurdi : jo`gurti*. Ab 1999 wird auf der ersten Silbe betont, es zählt nun zu den zweisilbigen Nomina: *jogurt : jogurti : jogurtit*. Auch Vokalcluster können unterschiedlich wahrgenommen werden, z. B. als Diphthong oder als zwei Silben (*duo* vs. *du-o* ‚Duo‘).

Der andere wichtige Parameter ist die Quantität, die im Laufe der Zeit anders oder nicht mehr eindeutig wahrgenommen werden kann. Das hat Auswirkungen auf den Stufenwechsel, der entweder auftreten (z. B. *peen* ‚fein‘: *p`een : peene : p`eent* vs. *p`een : p`eene : p`eenet*; bis 1976 Stufenwechsel, ab 1999 parallele GenSg-Form, ab 2013 paralleles Paradigma ohne Stufenwechsel) oder wegfallen kann (z. B. *korsten* ‚Schornstein‘: *k`orsten : k`orstna : k`orstnat* vs. *korsten : k`orstna : korstent*; bis 1976 ohne Stufenwechsel, ab 1999 paralleles Paradigma mit Stufenwechsel).

Hauptquellen:

- Erelt, Tiiu (Hg.). 1999. Eesti keele sõnaraamat. ÕS 1999. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus.
- Kull, Rein. 1976. Õigekeelsus-sõnaraamat. Tallinn: Valgus.
- Peebo, Jaak. 1997. Eesti keele muutkonnad. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Raadik, Maire (Hg.). 2018. Eesti õigekeelsussõnaraamat. ÕS 2018. Tallinn: EKSA.

Asier Gonzalez: *A baszk és a finn partitívuszi eset tipológiai és történeti összehasonlítása*

Euskal Herriko Unibertsitatea

Az előadásomban egy olyan esetragot hasonlítok össze, amelyik megtalálható a baszkban és a finnben is: az úgy nevezett partitívuszt.

Először megállapítom a partitívuszi szerkezet és a partitívuszi eset használata közötti különbségeket a baszkban és a finnben. Utána bemutatom azokat a mondattani szerkezeteket, amelyek előidézik a partitívusz használatát mindkét nyelvben.

Az előadás második részében bemutatom, hogy az esetrag hasonló grammatikalizációs folyamaton esett át mindkét nyelvben és hogy ennek a történeti folyamatnak a nyomai még mindig észrevehetőek a modern nyelvekben.

Végül azt a következtetést vonom le, hogy ilyen tipológiai összehasonlítások segítenek megérteni, hogy milyen módon következhetett be valamilyen belső változás a nyelvi fejlődés azon szakaszában, amelyben a nyelvi dokumentáció még hiányos volt vagy egyáltalán nem is létezett.

Irodalom:

Ariztimuño, Borja. 2014. "The origin of the Basque partitive". In Luraghi & Huumo, *Partitive cases and related categories*. Mouton De Gruyter.

De Rijk, Rudolf. Partitive assignment in Basque, *ASJU*, VI, 1972, 130-173.

Kittilä, Seppo, Katja Västi and Jussi Ylikoski. 2011. Introduction to case, animacy and semantic roles. In Kittilä, Seppo, Katja Västi & Jussi Ylikoski (eds.), *Case, Animacy and Semantic Roles*, 1-26. Amsterdam: John Benjamins.

LaPolla, Randy J. On the Utility of the Concepts of Markedness and Prototypes in Understanding the Development of Morphological Systems, *The Bulletin of the Institute of History and Philology* 66, 1995, 4, 1149-1185.

Ylikoski, Jussi. The origins of the western Uralic s-cases revisited: historiographical, functional typological and Samoyedic perspectives, *Finnisch-Ugrische Forschungen* 63, 2016, 6-78.

Atte Huhtala: *Goal-oriented spatial grams in Finnic*

Turun yliopisto

According to Soteria Svorou, spatial grams are grammatical elements which express primarily spatial relations. In terms of traditional grammatical terminology spatial grams are found among adpositions, affixes, case inflections and spatial adverbs. Spatial grams, such as adpositions, can be divided into static spatial grams, which express where something *is*, and dynamic spatial grams, which express where something is *moving*. Dynamic spatial grams can in turn be semantically divided into categories, which follow the so-called path-schema; do they focus on expressing the **source** of movement, the **route** or the destination, the endpoint, the **goal**.

The grammatical means of expressing spatial and dynamic relations are rich in Finnic languages, which is demonstrated both in the extent of their locative case systems and in the variety and number of adpositions and adverbs. My aim is to take a closer look into the goal-oriented spatial grams (goal grams) in Finnic, with the focus on the adpositional use of Finnish *kohti*, *päin* and *vasten*, and to draw parallels from their semantics to Finnic goal grams in general. The theoretical framework I am utilising is drawn from the field of cognitive linguistics, especially from Ronald Langacker's Cognitive Grammar (CG).

The prototypical semantic function of goal grams is to express spatial orientation or movement vector towards the goal (i.e., schematical LANDMARK). However, the scope of metaphorical extensions based on the prototypical meanings is relatively wide. The Finnish goal adpositions seem to form a continuum in how eagerly they describe the movement situation or spatial arrangement ending with contact or collision between the TRAJECTOR and the LANDMARK. I suppose that similar semantic descriptions could well apply to goal grams in other Finnic languages, but in the absence of more extensive grammatical descriptions, the question needs further analysis in the future.

Key references (Huhtala):

- Huhtala, Atte 2023. *Kohti, vasten ja päin*. Kohdegrammien semantiikka itämerensuomessa. Master's thesis, University of Turku.
- Langacker, Ronald W. 1987. *Foundations of Cognitive Grammar I. Theoretical prerequisites*. Stanford University Press, Standford
- Svorou, Soteria 1994. *The Grammar of Space*. John Benjamins, Amsterdam.

Aleksei Ivanov: *A Machine Translation Service for Finno-Ugric Languages*

Tartu Ülikool

The growing demand for digital communication and accessible information has highlighted the importance of machine translation. Despite this, Finno-Ugric languages, with their unique and diverse attributes, remain underrepresented in this field. In this presentation, we demonstrate an advanced machine translation service for Finno-Ugric languages, aiming to improve their representation in the digital environment.

Our research focuses on developing a neural machine translation (NMT) model that tackles specific challenges associated with Finno-Ugric languages, such as limited resources and a small number of speakers. We employ advanced techniques like transfer learning, fine-tuning, and data augmentation to achieve significant improvements in translation quality compared to existing solutions.

Furthermore, we aim to create parallel and monolingual corpora for Finno-Ugric languages, serving as the foundation for training our NMT model. By utilizing available resources, crowdsourced translations, and new datasets, we can create a more comprehensive and balanced collection of texts. This will not only help improve machine translation but also support the development of language models to preserve and promote Finno-Ugric languages.

In our presentation, we showcase the development of a translation service and an online platform that provides easy access to our machine translation solution. This platform enables users to translate texts between Finno-Ugric languages and other widely spoken languages.

In conclusion, our presentation emphasises a pioneering effort in developing a machine translation service for Finno-Ugric languages, demonstrating its potential to support communication, learning, and re-searching these languages. By addressing unique challenges and leveraging the power of machine learning, we contribute to the global effort of preserving and promoting linguistic diversity in the digital age.

Meri Juhos: *Possessive suffixes in Urbanus Rhegius's Sieluin vahvistos*

Debreceni Egyetem

The Westh Codex, written in the 1540s, is one of the oldest hand-written records of Finnish literacy. The book contains various religious texts and a “soul healing handbook” of which this is the only surviving Finnish translation. Urbanus Rhegius’s work titled *Sieluin vahvistos* [Strengthening the soul] provides an opportunity to study Finnish phonetic notation before the introduction of uniform orthography. The present paper examines possessive suffixes in the text. Given that Finnish phonetic notation was not yet consistent at the time of the translation, the variation in the suffixes is partly due to the different ways of spelling, partly due to instability in the paradigm itself at the time. There is also some degree of diversity in the spelling of the suffixes, because of the fact that the translation is evidently a draft in which the various translators applied various notations and these were not consolidated later on. Dialectal factors also played a part in variability. The phenomenon of vowel deletion (*lopuheitto*) is characteristic of the western dialect, which is analysed in the paper in detail. In today’s Finnish language, the possessive suffix is added to strong base words, while in old texts, weak bases were also frequent.

Kamilla Kaiser: *A nyelv forradalma. Az udmurt nyelvet meghatározó folyamatok és tevékenységek az 1917-es forradalmak után*

Szegedi Tudományegyetem

Előadásom célja bemutatni, milyen tényezők játszottak szerepet az udmurt nyelv formálódásában az 1917-es forradalmakat követő, megközelítőleg az 1930-as évek közepéig tartó időszakban, mely a nyelv korszakolása [Тараканов 2007: 39-40] szerint az első periódus legvégétől a második első harmadáig húzódott.

Az Orosz Birodalomból a Szovjetunióba történő átmenet során gyökeres változások következtek be az élet több területén, számos új jelenség tűnt fel az emberek mindennapjaiban. A szovjet hatalomátvétellel együtt megváltozott politikai terminológiára, az egyre beáramló új technológiával, az iparosodás elterjedésével pedig ehhez megfelelő szakszókincsre volt szükség. Ezen felül a természettudományok és az irodalom műveléséhez elengedhetetlen lexikon megalkotására is igény formálódott.

Az ebben az időszakban kialakuló értelmiségi réteg a fentiekén túl az írástudatlanság felszámolását tűzte ki céljául, melynek érdekében végső soron szükség volt a standard irodalmi nyelv létrehozására. Hogy az oktatás széles körben elérhetővé váljon, kellettek udmurt nyelvű olvasókönyvek, segédanyagok, valamint felkészült oktatók, ugyanakkor a tananyagírás és a publikálás megkövetelte, hogy a nyelvet valamilyen módon szabályozzák, a szókincset egységesítsék.

Ez vezetett a következő problémához, miszerint az aktivisták két csoportja más-más nyelvjárást kívánt alapul venni a nyelvi standard kialakítása során [Domokos 1975: 165]. Az északi dialektusra nagyobb hatással volt az orosz nyelv, így annak közvetítésével több nemzetközi szó került az ott beszélt udmurtba, ugyanakkor nem rendelkezett akkora irodalmi hagyománnyal, mint a déli nyelvjárás, melyben tatár átvételek találhatók nagyobb számban.

A déli dialektust képviselte, ugyanakkor a többit is figyelembe véve, az udmurt nyelv finnugor voltának tudatában dolgozott például Kuzebaj Gerd, aki irodalmi tevékenységén túl számos cikket jelentetett meg nyelv-

vészeti témában is. Közülük egyben olyan szuffixumokat gyűjtött össze, melyek segítségével új szavak képezhetők [Герд 1924].

Ez, a szóképzés, valamint a szóösszetételek és a tükörfordítások használata, illetve a más nyelvekből való kölcsönzés is a lexikon bővítésének lehetséges módja, mely módok használatára az udmurt nyelv esetében is találhatók példák. A tényleges újítások, valamint az átvételek megjelenése egyaránt természetes velejárói a nyelvek változásának, ugyanakkor alkalmazhatóak a nyelv szókincsének tudatos bővítése során is [Domokos 1975: 169-173].

Kutatásom gyakorlati része a fentiekén túl az időszakban publikált cikkek, nyelvtanok, szótárak áttekintése, hogy általuk képet kapjak a nyelvművelésben aktív tudósok, közéleti személyiségek elképzeléseiről és tevékenységéről, a nyelvújítás folyamatában vállalt szerepükről.

Források:

- Domokos, P. Az udmurt irodalom története. Akadémiai Kiadó, Budapest 1975.
- Герд К. Кыл Веме. Вьль удмурт кытьёс кылдытон сярысь. In. Гудыри, № 141, Ижевск 1924. p. 4.
- Тараканов, И. В. Кымылэн азинскемез сярысь малпантьёс. In. Тараканов И. В. Удмуртский язык: становление и развитие: сборник статей. Ижевск. Удмуртия. 2007. p. 38-50.

Iivo Kalijärvi: Akademische Karelien-Gesellschaft: Geschichte und Finno-Ugrischer Aktivismus

Jyväskylän yliopisto

Diese Präsentation behandelt eine Organisation namens Akademische Karelien-Gesellschaft oder AKS, die in Finnland von 1922 bis 1944 tätig war. Der Name dürfte vielen Finnen von heute sowie einem internationalen Publikum kaum bekannt sein. AKS war jedoch zu seiner Zeit in der finnischen Gesellschaft bekannt, und seine Geschichte ist ein zentraler Bestandteil sowohl der finnischen Studentenbewegung als auch der finno-ugrischen Bewegung. Viele einflussreiche Personen in Finnland während des Kalten Krieges waren in ihrer Jugend Mitglieder von AKS, darunter der ehemalige Präsident Urho Kekkonen, und ehemalige Mitglieder der Organisation waren auch als Professoren, Bischöfe, Richter des Obersten Gerichtshofs und Militärführer tätig.

Aber was war die Akademische Karelien-Gesellschaft genau? Schon aus dem Namen der Organisation können viele Dinge abgeleitet werden. Zum einen handelte es sich um eine in der akademischen Welt tätige Gesellschaft, und sie war auch die größte Studentenorganisation ihrer Zeit und hatte insgesamt etwa 4000 Mitglieder während ihrer Existenz. Das Wort "Karelien" enthüllt jedoch die wichtigste Idee und das Ziel der Organisation: die Arbeit zugunsten der finno-ugrischen Völker und insbesondere Kareliens. Die Organisation wurde ursprünglich von drei finnischen Studenten gegründet, die im Winter 1922 nach Karelien zurückkehrten, nachdem sie auf Seiten der Karelier im Aufstand der ostkarelistischen Bauern gekämpft hatten. Die Freiheit von Ostkarelien wurde nicht verwirklicht, sondern die Region fiel unter die Kontrolle des neu gegründeten Sowjetrusslands. Zehntausende ostkarelistischer Flüchtlinge flohen nach Finnland, und gerade um ihnen zu helfen, wurde AKS gegründet. Die Gesellschaft bemühte sich auch, den Finnen Informationen über die Notlage dieses verwandten Volkes zu vermitteln.

Als die Angelegenheit der Flüchtlinge gelöst worden war, begann die AKS für die Finnifizierung der Universität Helsinki zu kämpfen, da sich viele finnischsprachige Studenten in dieser von der schwedischen Spra-

che beherrschten Institution benachteiligt fühlten. Die Teilnahme an diesem Sprachenkampf erhöhte die Beliebtheit der Organisation unter den Studenten erheblich. Die AKS übernahm auch ein starkes, verteidigungsorientiertes Programm und setzte sich energisch dafür ein, dass Finnland über eine möglichst verteidigungsfähige Armee verfügt. Darüber hinaus verfolgte die AKS insbesondere die Entwicklung der Bedingungen in Ingria und Ost-Karelien unter der Herrschaft der Sowjetunion und bemühte sich insbesondere während der Stalin-Verfolgungen, die Finnen über die Not dieser Verwandtschaftsvölker zu informieren. Die Organisation unterstützte auch finnischsprachige Minderheiten in Schweden und Norwegen und unterhielt Kontakte zu den Studentenkreisen in Ungarn und Estland.

AKS hatte also ein dreigliedriges Programm, das es während seiner gesamten Tätigkeit umsetzte: Heimatgedanke und finnougrieches Denken, Arbeit für die Landesverteidigung und Verbesserung der Stellung der finnischen Sprache. Aufgrund des Winter- und Fortsetzungskrieges wurde die eigentliche Arbeit des Vereins etwas beeinträchtigt, da seine Mitglieder an der Front waren, aber auch damals spielten seine Mitglieder eine wichtige Rolle bei der Unterstützung der Landesverteidigung. Während des Fortsetzungskrieges strebte AKS auch die Schaffung von Groß-Finnland an, also die Vereinigung der ostseefinnischen Völker oder zumindest der Bevölkerung Ostkareliens unter der Flagge Finnlands - ein Ziel, das der Verein von Anfang an hatte, aber durch den Krieg eine konkrete Chance zur Umsetzung erhielt.

In diesem Vortrag gehe ich also grob durch die Geschichte und die Tätigkeit von AKS und erläutere die gesellschaftlichen Bedingungen, die die Entstehung des Vereins ermöglichten. Es entstand in einer Zeit, in der Finnland und Finnischsein noch ihre Grenzen suchten - geistig und geografisch -, was es zu einem interessanten Überblick über die finnische Geschichte, Atmosphäre und Gesellschaft in den ersten Jahrzehnten der Republik macht. Es ist auch ein gutes Beispiel für die Arbeit und Solidarität zwischen den finno-ugrischen Völkern, und ich betone im Vortrag die Arbeit der Organisation für ihre verwandten Völker. Als Quellen für den Vortrag habe ich drei Bücher verwendet: Heikki Eskelinen's "Me

tahdoimme suureksi Suomenmaan", Mikko Uola's "AKS:n tie" und Heikki Roiko-Jokela und Heikki Seppänen's "Etelän tien kulkija – Vilho Helanen".

Quellenverzeichnis

Eskelinen, Heikki (2004). Me tahdoimme suureksi Suomenmaan. Helsinki: WSOY 2004.

Roiko-Jokela, Heikki & Seppänen, Heikki (1997). Etelän tien kulkija – Vilho Helanen (1899-1952). Jyväskylä: Atena

Uola, Mikko (2011). AKS:n tie: Akateeminen Karjala-Seura isänmaan ja heimoaatteen asialla. Helsinki: Minerva

Elina Kivimäki: Hiisiä, lähteitä ja vahoja – Luonnon erikoisuudet suomalaisessa kansankulttuurissa menneisyydestä nykyaikaan

Turun yliopisto

Suomalaisessa kansankulttuurissa luonto on ollut tärkeä osa hengellistä maailmaa. Luonnon erikoisemmat muodostumat ovat toimineet mielenkiinnon kohteina entisaikoina ja nykypäivänä – joskin eri syistä. Entisaikoina ne ovat toimineet voimannostuspaikkoina tai niissä on uhrattu hengille muun muassa hyvän metsästysonnen takaamiseksi. Nykyään moiset paikat toimivat usein suosittuina retkeilykohteina. Mutta osa niistä on unohtunut ja kadonnut uudempien rakennelmien alle. Osittain tähän on syynä kristinusko ja osittain modernisaatio ja rakentaminen.

Mutta mitä nämä paikat ovat? Suomen luonnosta löytyy jääkauden vaikutuksen takia mitä monipuolisimpia luomuksia. Valtavat siirtolohka-reet kiinnittävät vielä nykypäivänänkin ohikulkijan huomion. Hiidenkirnut, -kiukaat ja pirunpellot saavat ihmettelemään miten moiset muodostelmat ovat edes mahdollisia. Suomalaisessa kansankulttuurissa näille on annettu mitä moninaisempia selityksiä.

Hiisien ja muiden paikkojen merkityksiä on mahdollista tutkia niin perimätiedon keruulla, kuin tutkimalla sanojen etymologiaa. Erityisesti vertailemalla Raamatun käännöksiä Lutherista Agricolaan ja aina nykypäivään, on helppo huomata *hiiden* merkinneen aluksi nimen omaan luonnon paikkaa. Etymologian lisäksi näiden paikkojen historia avaa niiden pyhää merkitystä. Useiden hiisien paikoille muodostui sittemmin kalmistoja. Maa säilytti pyhyytensä mutta sen merkitys muuttui. Kristinuskon saapuessa Suomeen monien kalmistojen päälle rakentui sitten kirkon maita, jolloin niiden alkuperä pettyi unholaan.

Lähteet:

- Raamattu, Ps. 78:58. (Painokset: 1534; 1548; 1642; 1776; 1992.)
 Pulkkinen, Risto 2014: Suomalainen kansanuskko. Gaudeamus.
 Haavio, Martti: Suomalainen mytologia. SKS. Helsinki. 2019.
 Kesäläinen, Tuomo – Kejonen, Aimo 2017: Suomen luonnon pyhät paikat. Salakirjat.
 Kulonen, U-M. (Ed.) 1992: Suomen sanojen alkuperä: Etymologinen sanakirja 1. (Suomalaisen kirjallisuuden seuran toimituksia; Vol. 556), (Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisuja; Vol. 62). Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Tomi Koivunen – Edina Várnagy: *Special features of the social media vocabulary of some Uralic languages from the perspectives of word formation and contact linguistics*

*Turun yliopisto /
 Debreceni Egyetem*

Social media is a modern and global form of communication that has become a significant part of people's lives – including those who speak Uralic languages – in recent decades. There are more and more social media channels, and the features of the channels are constantly updated. As the social media develop, languages must keep up with the development: in

order to talk about the features and functions of social media, the language community needs vocabulary for these concepts.

In our research, we deal with the social media vocabulary of four Uralic languages, which are Hungarian, Finnish, Udmurt, and Sámi. The two first mentioned are state languages spoken by millions of people, with a written tradition that has continued for hundreds of years. The latter two are, at least to some extent, endangered minority languages, whose written use is developed in a different way consciously. Udmurt and Sámi are influenced by different dominant languages. Hungarian, Finnish and Udmurt can be selected as the language of the social media user interface, so the selected languages offer a fairly comprehensive sample from the perspective of sociolinguistics. Sámi languages cannot be chosen as the language of the social media user interface, but they are used to create content for at least Facebook and Instagram, which suggests that they are also used to talk about those platforms.

Our material consists of the language versions of Facebook, V Kontakte, Tiktok, Instagram and Telegram, as well as their content in different languages. The user interfaces of the different social media platforms can be used in the languages we cover, with the exception of Sámi. We hypothesize that in actual language use there are at least some parallel forms in all the languages we deal with, i.e. the user interface uses an "officially" original word, but social media users use a borrowed word alongside it, e.g. su. *kelat* ~ *reelsit* < en. *reels* (Instagram); un. *neked* ~ *foryou* < en. *foryou* (Tik Tok). In our research, we also consider this point of view.

When surveying the vocabulary of social media, we focus our attention on two aspects in particular: word formation and loan vocabulary. Generally speaking, Uralic languages are known to have good resources to form new words by deriving and combining old ones. On the other hand, word-borrowing is also a natural phenomenon that may become more prominent in the ever-changing language of social media. Languages with different positions may have ended up with different solutions when developing and consolidating vocabulary. In addition to their sociolinguistic status, the languages we have chosen also differ from each other genealogically: each of the languages we discuss represents a different branch of the Uralic linguistic system, which may be reflected in the

word formation methods of individual languages.

We aim to present a morphological analysis of a limited vocabulary sample and, in the case of new loanwords, also their primary source language. The influence of contact languages can also be visible to some extent in the word formation strategies of original words in the social media vocabulary of the language, e.g., morphology. For this reason, we must deal more or less also with the social media vocabulary of the contact languages of the languages we mainly study.

Lida Koskenkorva: *Sämikielâi kevttim Suomâ já Ruodâ virgeomâhái viermisiiđoin*

Turun yliopisto

Taan ovdâsaavâst mun muštâlâm muu gradutudhâstuv vuáđuld tast, maht já mon ennuv sämikielah uáinojeh Suomâ já Ruodâ virgeomâhái já eres virgálii viermisiiđoin.

Suomâst sárnojah orjâlâškielâ, anarâškielâ já nuorttâlâškielâ, Ruotâst vuod maadäsämikielâ, umesämikielâ, pittáámsämikielâ, juulevsämikielâ já orjâlâškielâ. Sehe Suomâst já Ruotâst láá kielâlaavah, moi vuáđuld sämmiliijn lii vuoigâdvuotâ kevttiđ sämikielâ talle, ko sij savâstâleh virgeomâháiguin sämikuávlust.

Gradutudhâstuv várás mun viärdádálâm muádi Suomâ já Ruodâ virgeomâháá teikâ toimâorgaan viermisiiđoid já keejâm, magareh ääsih láá jurgâlum sämikielân já mii lii pissoom jurgálhánnáá, maid sämikielâid sij kevttih já kiävttoo-uv miinii sämikielâid ennuv eenâb ko eres kielâid. Mun viärdádálâm aainâs-uv viärutoimâttuv, aalmugiälättâhlágádâs sehe sämitige siiđoid.

Oro lemin nuuvt, ete Suomâst suullân puoh, mii lii jurgâlum, te lii jurgâlum sehe orjâlâs-, anarâš já nuorttâlâškielân. Ruotâst masa mihheen ij lah jurgâlum, mut orjâlâškielâ kiävttoo viermisiiđoin monnii verd eenâb ko eres sämikielah. Ohtâ koččâmuš, mii meiddei kiäsut muu, te lii tot, mondiet tiäđu ääsih láá jurgâlum, já mon ennuv tot muštâl tast, maid virgeomâhááh oskoh, ete sämmiliih halijdeh luuhâđ jieijäs kielâin.

Tuomas Koukkari: *Das Quantitätssystem des Aanaarsamischen*

Oulun yliopisto

Die Absicht dieser Präsentation ist eine synchronische Beschreibung des Quantitätssystems und des morphophonologischen Quantitätswechsels im Aanaarsamischen zu geben, und die Möglichkeit zu untersuchen, diesen Ansatz auf die Klassifikation der Flexionsparadigmen anzuwenden. Dies steht im Gegensatz zur traditionellen Analyse (z. B. Itkonen 1946), die großen Wert auf Diachronik legt und sich auf die Beschreibung eines komplizierten Systems des Zusammenspiels zwischen mehreren historischen Phänomenen wie Stufenwechsel, Dehnungstypus (Stammverlängerung) und Kurztypus (Stammverkürzung) stützt. Die hier vorgestellte Analyse ist auf früheren Arbeiten von Koukkari (2020, 2022) aufgebaut, jedoch mit mehr Aufmerksamkeit geschenkt insbesondere der Vokalquantität.

Das Aanaarsamische ist eine der wenigen Sprachen, die drei Stufen der Konsonantenquantität unterscheidet (Türk et al. 2014); diese können vom kürzesten zum längsten als QI, QII und QIII bezeichnet werden. QI kommt jedoch nur in Resonanten vor. Andere Konsonanten sowie Konsonantenhäufungen haben nur einen zweiseitigen Kontrast zwischen QII und QIII. Vokale und Diphthonge können auch mit zwei kontrastierende Längsstufen analysiert werden; mittellange Vokale sind positionelle Allophone von kurzen.

Der morphophonologische quantitative Wechsel in Konsonanten ist historisch teilweise von der Stufenwechsel, aber auch von anderen Quellen abgeleitet. Wichtig ist, dass die verschiedenen Quellen der Längenänderung oft nicht synchronisch unterscheidbar sind, mit Ausnahme der Konsonanten, bei denen sich die Stufenwechsel auch als qualitativer Wechsel manifestiert. Somit können die meisten Konsonantenwechsel rein quantitativ beschrieben werden. Der quantitative Wechsel kann entweder binär (zwischen QIII und QII) oder ternär (zwischen allen drei möglichen Stufen) sein; das letztere die Resonanten und das erstere andere Konsonanten gilt. Beim binären Wechsel fungiert QII als die schwache

Stufe, beim ternären QI.

Der Konsonantenwechsel löst oft auch einen quantitativen Wechsel im vorangehenden Vokal aus. Kurze Vokale werden normalerweise vor die schwachen Stufe verlängert, wenn der Vokal der folgenden Silbe /â/, /i/ oder /u/ ist (aber nicht, wenn es /a/, /ä/, /e/ oder /o/ ist). Außerdem kann der letzte Vokal eines Wortstamms in gewissen Flexionsformen verlängert werden. Im Gegenteil werden Vokale innerhalb des Wortstamms oft verkürzt in Flexionsformen, bei denen Silben nach dem Wortstamm hinzugefügt werden (Kurztypus).

Referenzen:

- Itkonen, Erkki 1946: Struktur und Entwicklung der ostlappischen Quantitätssysteme. SUST LXXXVIII. Helsinki: Suomalais-Ugrilainen Seura.
- Koukkari, Tuomas 2020: Kvantiteettivaihtelu inarinsaamen nominintaivutuksessa. Magisterarbeit, Universität Helsinki.
- 2022: Koukkari, Tuomas 2022: Vowel Harmony and Related Phenomena in Inari Saami.
- Präsentation, SaaLS 5, Universität Tartu, 24.09.2022. https://github.com/tkoukkar/anaraskiela/raw/master/Koukkari_Tuomas-SaaLS5-oovdanpyehtim.pdf
- Morottaja, Petter & Olthuis, Marja-Liisa 2022: Inarinsaamen taivutusoppi. Aanaar: Sämitigge.
- Türk, Helen – Lippus, Pärtel – Pajusalu, Karl – Teras, Pire 2014: The ternary contrast of consonant duration in Inari Saami. – Nick Campbell, Dafydd Gibbon, & Daniel Hirst (toim.), Proceedings of the 7th International Conference on Speech Prosody: 361–364. Dublin: Trinity College

Milda Kurpniece: *Narratiivid Liivirannal*

Tartu Ülikool

Liivlased on ohustatud soome-ugri rahvas, kes on üheks Läti põlisrahvaks. Kuigi liivi keele kõnelejaid pole sugugi palju (hetkel on neid arvata-vasti 20-40 vahel), siiski on liivi keel suhteliselt hästi dokumenteeritud. Esimest korda on hakatud liivi keelt süstemaatiliselt dokumenteerima 19. sajandi keskel. Sellega tegeles A. J. Sjögren, kes pani kirja erinevates Liiviranna kohtades. Hiljem seda tööd jätkasid E. N. Setälä, O. Loorits, L. Ket-tunen ja J. Mägiste.

Suurem rahvaluule kogumik on kogutud O. Looritsa poolt sõjavaheli-sel ajavahemikul. See kollektsioon asub Eesti kirjandusmuuseumi arhiivis. See kollektsioon illustreerib Liiviranna liivlaste elu ja liivlaste müto-loogiat ning mõtteviisi. Ettekandes räägin esiteks just O. Looritsa kollektsioonis olevatest tekstidest ja keskendun kõike rohkem levinud narratiivi-dele. Kirikuõpetajatest kes teevad end libahuntideks külmkingadeni ja mereema tütre pulmadest libahuntide pulmadeni on liivlaste rahvamuistendite maailm rikas, ahvatlev ja hämmastav. Ettekandes kirjeldan kõige sagedasemaid liivi narratiive ning seda kuidas nad erinevad narratiivi-dest kontaktis olevate rahvaste narratiividest.

Pavel Kutergin: *Двуязычные (билингвистические) частушки в современной жизни удмуртов д. Дырдашур (Гон) Шарканского района УР.*

Tartu Ülikool /
Latvijas Universitāte

В современное время наблюдается значительный интерес к народному творчеству и традиционной культуре, о чем свидетельствует увеличение числа фольклорных коллективов, заинтересованность в изучении и пополнении местного архива фольклорными материалами, различные проекты, связанные с продвижением традицион-

ной культуры на местах. Эти же процессы наблюдаются и в муниципальных районах Удмуртской Республики (далее – УР).

В представленном докладе внимание сфокусировано на бытовании песенной традиции в д. Дырдашур Шарканского района УР в современном пространстве. В деревне исполняется много песен и частушек как на удмуртском, так и на русском языках. Они звучат на разных мероприятиях – это семейные и деревенские праздники, концерты. Наше внимание привлекли частушки как наиболее популярный жанр местной традиции, отражающий взаимодействие удмуртского и русского языков. Функционирование песенных жанров, а именно жанра частушки, на двух языках (русском и национальном) характерно для всех национальных регионов, так как русский язык является государственным языком общения для всех народов, проживающих на территории России.

В Шарканском районе Удмуртской Республики русское население проживает со второй половины XIX века, что неизбежно повлекло за собой необходимость коммуникации удмуртов на русском языке. Анализ поэтического текста позволил выделить три группы частушек, различающихся между собой не только содержанием, но и степенью концентрации ресурсов родного и русского языков, характером заимствования русской лексики, отношением к ней, функциональными свойствами заимствованного слова в языке-реципиенте.

Anti Lillak: Volga-vidéki visszhangok a võro-szétu kultúrában

Eesti Rahva Muuseum

A Dél-Észtországban élő szetuk és võruk népi kultúrájában számos olyan jelenség figyelhető meg, amely Észtország más tájain ismeretlen, és amelyek kulturális szempontból inkább tőlük keletre található népekkel – például az ingermanlandi vótokkal és izsórokkal, a kelet-lettországi latgállokkal és a szomszédos oroszokkal – kapcsolja össze őket. A Peipsi- és Psz-

kovi-tó, valamit a Velikaja folyó észak-déli irányú vízi útjai valószínűleg elősegítették a hasonlóságok elterjedését. Feltételezhetők azonban ennél távolabbi kapcsolatok is, többek között a Volga vízgyűjtő területén élő erzákkal és moksákkal.

Feltételezések szerint a volgai és a nyugati finnugor nyelvek valamivel több mint 3000 évvel ezelőtt kezdték meg szétválásukat, amikor egyes finnugor népek a Volga-Oka-Káma vidékéről nyugat felé kezdtek vándorolni (Lang 2018, 204). Amikor elérték a Balti-tenger térségét, számos olyan kulturális jellemzőt megtartottak, amelyek még a szülőföldjükről hoztak, például a közös szókincset és a hasonló módszerekkel készült kerámiát. Úgy tűnik azonban, hogy a Balti-tenger és a Volga-vidék közötti kapcsolatok a késő paleolitikumban megszakadtak. A szetu és a vőro kultúrában megfigyelhető erza-moksa hatások későbbi kapcsolatokra utalnak, melyek Észtország többi részére már nem jutottak el.

A Volga-vidékre mutató nyomok különféle területeken érhetők tetten. Délkelet-Észtországban néhány 13-14. századi sírban kék-fehér kockás és piros cérnával átkötött női hátsó kötények maradványait találták meg, melyek nagyon hasonlítanak a volgai (különösen az erza) népviseletre. A szetu *tšura* szó, akárcsak az erza és a moksa *uēpa* fiút vagy fiatalembert jelent. Néhány szetu falunév, mint például a Rääsolaane és a Poksa, szintén erza és moksa nyelvekből származó párhuzamokkal magyarázható (*раужо/рабжа* 'fekete', illetve *ноку* 'nagy'; Piho 2003, 207). Számos hasonló motívumot figyeltek meg a szetu és az erza-moksa népdalok dallamai és harmóniai között (Кольк 1979).

Bár izgalmas lenne az erza-moksa népi kultúrában szetu és vőro elemeket találni, úgy tűnik, hogy a kulturális hatások inkább keletről nyugatra – a Volgától a szetu-vőro népkultúrába – vándoroltak. Meglehetősen nehéz rámutatni egy konkrét időszakra, amikor ezek a kapcsolatok létrejöttek. Délkelet-Észtország és Volga-vidék egyaránt része volt a viking kereskedelmi hálózatnak, de a kijevi fejedelemség fénykorában és még a 13. századi mongol invázió után is lehetett köztük kereskedelmi kapcsolat.

Bibliográfia (Lillak)

- Lang, Valter. 2018. Läänemeresooime tulemised. Muinasaja teadus, 28. Tartu.
- Piho, Mare. 2003. Setude ehted 17.–19. sajandil. – Setumaa kogumik, 1. Uurimusi arheoloogiast, numismaatikast, etnoloogiast ja ajaloost. Tallinn, 183–218.
- Кольк Удо. 1979. Проблемы сетуского многоголосья. – Regivärss. Töid Eesti filoloogia alalt, VI. Tartu Riikliku Ülikooli toimetised, 501. Tartu, 90–101.

Anna Makeev: *Mari kultuuri populariseerimine Eestis (mari seltsi liikmete tegevuse näitel)*

MTÜ Tallinna Mari Selts

Eesti-Mari Selts sai alguses aastal 1990. Asutajaks olid mäemari Valeri Alikov ja eestlane Jaak Prozes. Esmärgina seisis Eesti ja Marimaa kultuuri ja haridus kontaktide vahendamine. Aastal 2006 Tartus Tartu Ülikooli mari tudengid asutasid MTÜ Tartu Marilaste Liit. Aastal 2008 tänu Tartust Tallinna elama naasnud mari tudengidele sündis MTÜ Tallinna Mari Selts. Üks seltside eesmärkidest on mari keele ja kultuuriga tutvustamine eesti lastele ja noortele. Seltsi liikmete hulgast suur osa on õpetajaid.

Esmakordselt sügisel 2023 Eesti Rahvusvähemuste Pühapäevakoolide Õpetajate Ühingu ettepanekul ja toel TMS korraldas mitmete Harjumaa koolide külastust oma musikaalse programmiga. Koolide ja lasteadeade külastamine aga ei ole uudne nähtus. Aastaid varem MTÜ Fenno-Ugriaga koostöös marilased (ja muud soome-ugri rahvad ka) on tutvustanud oma kultuuriga lapsi 45 minuti programmiga eri koolides ümber Eestimaa. Sellised kohtumised enamasti toimusid ja toimuvad hõimukuul ehk oktoobris, kui Eestis tähistatakse kuu kolmandal laupäeval riigipüha Hõimupäev. Tihti koolid ja lasteaiad tutvavuse kaudu ise kutsuvad rahvapeodele, tähtpäevadele või lihtsalt kohtumisele.

Lisaks haridusprogrammidele koolides ja lasteaidades, toimuvad ka filmiõhtud ja mari kunstniku näituse avamise üritused, kuhu alati on tervetulnud rahvuslik toit, laule ja tantse, et rohkem põimuda läbi eri kultuuri aspektide sisu põhjani. Kultuuri populariseerimine toimub ka läbi meediakanalite ja ajakirjanduse kaudu. Nimelt, Eestis antakse välja ajakiri Hõimurahvaste aeg, toimkonda kuulub marilanna Anna Makeev, viimases numbris 1/2 (26/27) 2022 ilmub artikkel ida maride matmise kombestikust.

Tallinnas on leidnud aset ka mari hokimeeskond, mis kannab oma võistlustel Tallinna Mari Seltsi logo särke. Mari kujundajate ja käsitöömeistrite meened võib kohtuda Tallinna Etnolaadal, mis korraldab Eesti Rahvuste Ühendus (ERÜ).

Levente Máthé: *Melléknévi igenevek a mezei mariban és a magyarban – funkcionális megközelítés*

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Minden uráli nyelvben vannak nem-véges igei alakok, azaz például főnévi igenevek (pl. finn *syödä*), határozói igenevek (pl. magyar *állva*) és melléknévi igenevek (pl. mari *мондаамие*) (YLIKOSKI 2022: 938). Az előadásban két uráli nyelv, a magyar és a mezei mari melléknévi igenevei kerülnek bemutatásra funkcionális szempontból.

A melléknévi igenevek (*participiumok*) tipológiai meghatározása nem egyszerű feladat. A hagyományos definíciók néhol túl felszínesek, nem mutatnak rá konkrétan a participiumok természetére (SHAGAL 2019: 14). SHAGAL átfogó tipológiai munkája ajánl új meghatározást a melléknévi igenevekről, mely így hangzik: „[...] *deranked verb forms that can be employed for adnominal modification.*” (SHAGAL uo.: 1). Alaktani szempontból azt is megállapíthatjuk, hogy a melléknévi igenevek az igenevek csoportjába tartozó átmeneti szófajok (LENGYEL 2000: 223).

A mezei mari melléknévi igenevek leírásával BEREZKI GÁBOR, majd újonnan SÍRKKA SAARINEN (2022: 455-458) is foglalkozott. Kettőjük osztályozása és terminológiája néhol eltér egymástól. BEREZKI (1989: 59-62) a

következő melléknévi igeneveket különbözteti meg a mezei mariban: a folyamatosat, a befejeztet, illetve a beállót és annak tagadó alakját. SAARINEN ALHO ALHONIEMI munkájára (1985: 136-141) nagyban támaszkodva a melléknévi igenevek 4 csoportját különbözteti meg: az aktív, a passzív, a necesszív és a tagadó melléknévi igeneveket.

A magyar melléknévi igenevek elnevezése régebben attól függött, hogy annak melyik tulajdonságára esett a hangsúly. A régebbi nyelvtanok a magyar melléknévi igeneveket jelen, múlt és jövő idejűnek nevezték, később a folyamatos, befejezett és beálló elnevezéseket használták (LENGYEL 2000: 231). Egyes újabb grammatikák már a képzők, illetve a képzésmód alapján különböztetik meg egymástól a különböző melléknévi igeneveket. Ezek alapján beszélhetünk a magyarban -ó/-ő képzős (pl. *olvadó*), -t/-tt képzős (pl. *írott*) és -andó/-endő képzős (pl. *megnézendő*) melléknévi igenevekről.

Az előadásban bemutatjuk a mari és a magyar melléknévek funkcionális jellemzőit. Milyen szerepben jelenhetnek meg egyes participiumok a mondatban? Milyen időbeli jelentéseket hordozhatnak magukkal? A két nyelv melléknévi igenevei között sok átfedést, de legalább ugyanannyi különbséget is megtalálunk majd funkcionális szempontból.

Irodalom

- ALHONIEMI, ALHO 1985. Marin Kielioppi. Suomalais-Ugrilainen Seura: Helsinki. 136-141
- BERECZKI, GÁBOR 1989. Chrestomathia Ceremissica. Nemzeti Tankönyvkiadó: Budapest. 59-62
- LENGYEL, KLÁRA 2000. Az igenevek. IN: Keszler, Borbála (szerk.) Magyar Grammatika. Nemzeti Tankönyvkiadó: Budapest. 223
- SAARINEN, SIRKKA 2022. Mari. IN: Bakró-Nagy, Marianne - Laakso, Johanna - Skribnik, Elena (szerk.) The Oxford Guide to Uralic Languages. Oxford University Press: Oxford. 455-458
- SHAGAL, KSENIA 2019. Participles. A Typological Study. Empirical Approaches to Language Typology Volume 61. de Gruyter/Mouton: Berlin.

YLIKOSKI, JUSSI 2022. Non-finites. IN: Bakró-Nagy, Marianne - Laakso, Johanna - Skribnik, Elena (szerk.) The Oxford Guide to Uralic Languages. Oxford University Press: Oxford. 938

Natalia Matrosova: Проектная деятельность студентов как элемент сохранения и развития марийского языка и литературы

Образовательные организации высшего образования играют большую роль в сохранении и развитии марийского языка и литературы. Университеты в настоящее время являются центрами по развитию образования и науки, а также по работе с молодежью. От современного специалиста в настоящее время требуются такие качества как активность, деятельность, целеустремленность, креативность мышления, способность к самообразованию, самопознанию и аналитической деятельности, наличие критического мышления, умение выстраивать личную траекторию саморазвития, возможность быстро приспосабливаться к изменяющимся условиям в трудовой деятельности, владение цифровыми технологиями.

Марийский язык относится к миноритарным языкам Российской Федерации, который нуждается в сохранении и развитии. Важнейшим факторов развития языка можно назвать повышение мотивации молодежи к изучению марийского языка, внедрение новых форм преподавания и подходов к сохранению языка и работе с молодежью.

В данных условиях ведение проектной деятельности в области марийского языка является эффективным инструментом формирования и развития требуемых умений и навыков.

В условиях данных требований и вызовов проектная деятельность является мощным инструментом формирования и развития требуемых в современном мире умений и навыков студентов в этих отрас-

лях. Проектная деятельность в вузе по марийскому языку и литературе может осуществляться в следующих направлениях:

- ведение проектной деятельности в рамках учебной дисциплины, направленной на решение определенных проблем и задач;
- подготовка заявок и выполнение студентами проектов, в т.ч. на грантовой основе;
- подготовка студентов к ведению проектной деятельности в образовательных и других учреждениях.

Примерная тематика проблемных лекций и дискуссий:

- марийский язык в этнокультурном пространстве РФ и мира: состояние и перспективы (предложения по разработке проектов);
- современные образовательные стандарты: предложения по совершенствованию и их реализация;
- современные информационные технологии в изучении и развитии марийского языка.

Примерные темы групповых творческих работ:

- разработка блога по истории детской марийской литературы;
- разработка карты знаний по фонетике марийского языка;
- разработка Youtube-канала по выразительному чтению на марийском языке.

Все работы были запланированы к изучению той или иной темы по дисциплине и выполнены таким образом, чтобы в дальнейшем их можно было превратить в полноценные проекты.

Как показала практика, основным подходом к популяризации языков во время обучения является метапредметный подход в ходе проектной деятельности, сочетающий в себе знания марийского языка, истории и культуры народов, информационных технологий, правоведения и т.п.

Britt-Kathleen Mere: *Viron murteiden nykytila*

Tartu Ülikool

Nykyään on yleistä jakaa Viro kolmeksi murreryhmäksi: koillisrannikon-, pohjois-Viron- ja etelä-Viron murreryhmä. Ne puolestaan jaetaan murteiksi, joita on yhteensä kahdeksan. Seuraava, alamurteiksi jakautuminen on kihlakuntarajojen ja aiemman maaorjuuden kahlehtivaisuuden yhteinen tulos, jonka seurauksena alamurteita on yhteensä jopa 116. Eli, monipuolisuutta löytyy ja eri kieliä voisi kuulla joka puolella Viroa, mutta mis-sähän ovat puhujat?

Tämän esityksen tarkoitus on luoda yleiskatsastus Virossa tällä hetkel-lä puhuttavien murteiden ja alamurteiden kohtalosta. Vaikka Etelä-Viros-sa puhuttavat kielet ovat elinkykyisiä, emme voi valitettavasti sanoa samaa kaikista murteista. Murrekielelle suotuisissa paikoissa riittää kyllä innokkaita kielientusiasteja, mutta oman kielen opiskelu jumittuu usein resurssien, opiskelumateriaalien ja opettajien puutteen taakse.

Kuten aiemmin jo mainittiin, muodostavat etelä-Viron murteet kokoaan oman murreryhmänsä. Tämä on vain yksi monista eri syistä, joiden takia etelä-Viron murteita on alettu kutsumaan kieliksi. Muita mahdollisia vaikutustekijöitä ovat esimerkiksi yhteisöllisyys ja heimoyhteisöön kuuluva ylpeys. Näistä kielistä suosituin ja eniten puhuttu on Võron kieli, jota ei olla vielä Virossa kielipoliittisista syistä virallisena kielenä tunnustettu.

Esitelmä Viron murteista ja alamurteista on saanut alkunsa minun kirjoittamastani samanaiheisesta artikkelista, joka julkaistiin tänä vuonna Postimees-sanomalehden Ypsilon-nimisessä rubriikissa.

Lähde

Iva, Sulev, Helen Plado 2016. Kas võro kiil vai Võro murrõq? Vai hoo-bis lõunõeesti kiil? – ERR. Novaator, 10.11.2016

Jukka Mettovaara: *Vanhimmista inarinsaamen nauhoitteista vuodelta 1913*

Oulun yliopisto

Suomalais-Ugrilaisen Seuran (SUS) kokoelmiin kuuluu kymmeniä fonografilieriöitä, jotka sisältävät ääniaineistoa kieli- ja kansatieteilijä Toivo I. Itkosen (1891–1968) kenttätymatkoilta 1910-luvulta. Joukossa on noin kymmenen lieriön verran (= 19,5 min) puhuttua inarinsaamea. Lisäksi kaksi lieriötä sisältää inarinsaamelaisista musiikkiperinnettä livdeä (ks. Jouste 2011: 170–171, 220–224). Tässä esitelmässä esittelen tarkemmin kertomusaineistoa.

Itkonen oli oppinut inarinsaamea jo lapsuudessaan Inarissa. Hänen matkansa suuntautuivatkin pääosin koltansaamelaisien luo, koska hän oli kiinnostunut oppimaan lisää koltansaamesta. Ensimmäiselle matkalleen 1912 Itkonen sai oppaakseen inarinsaamelaisen Pekka Sajjetsin, joka opasti häntä myös myöhemmin. Toisella matkallaan kevättälvella 1913 Itkonen matkusti Ivalosta Hietajärvelle, jossa hän tietävästi tapasi ensimmäistä kertaa tulevat kielenoppaansa Uula Morottajan ja Inkeri Sajjetsin. (Itkonen 1991: 9–11, 57ff.)

Arkistotietojen mukaan Itkosen vuonna 1913 nauhoittamista fonografilieriöistä kaksitoista sisältää inarinsaamea. Näistä yksi on jossain vaiheessa särkynyt ja yksi puuttuu kokonaan; nauhoitteen sisältötiedot on kirjattu, mutta fyysisen kappaleen Itkonen lähetti Pariisiin eikä sitä ole sittemmin löydetty. (Jouste 2011: 60–61.) Lieriöt 1–3 ja 5 sisältävät Uula Morottajan kertomia satuja, ja näistä esiintyy toisinto Itkosen ja A. V. Koskimiehen toimittamassa kirjassa Inarinlappalaista kansantietoutta (1917). Näistä kirjan saduista suurin osa onkin merkitty Morottajan kertomiksi. Ainoastaan viidennen lieriön kahdesta vainolaistarinasta ei esiinny kirjassa versiota Morottajalta, vaan ne on pantu kahden muun kielenoppaan nimiin.

Lieriöillä 6–9 on muita puhujia: 6 ja 7 sisältävät Nuoran Pekan kertoman version ketun ja karhun sadusta, ja lieriöllä 8 on Juhani Matti Sajjetsin kertomus sudenpyynnistä. Tätä ei ole painettu Itkosen ja Koskimiehen kirjaan. Lieriö 9 on ilmeisesti harjoituksen vuoksi nauhoitettu ja sisältää

alussa Juhani Mustan puhetta ja lopussa osan kertomuksesta, jossa kaksi henkilöä jahtaa sutta.

Morottajan kertomat tarinat esiintyvät sekä nauhalla että kirjassa hyvin samanlaisina. Painetut versiot tarinoista ovat usein hieman pidempiä ja yksityiskohtaisempia kuin nauhoitteilla esiintyvät. Kolmeen kirjan tarinaan vaikuttaa lisätyn asioiden ja paikkojen nimien syntyä selittävät osat, jotka nauhoitteilta puuttuvat. Toisaalta kahdessa nauhoitetussa tarinassa on kohtia, jotka syystä tai toisesta puuttuvat painetusta versiosta. Lisäksi nauhoitteiden ja kirjan tarinoiden välillä on muutamissa kohdin pieniä sanastoeroja.

Lähteet

Itkonen, T. I. 1991: *Lapin-matkani*. Porvoo: WSOY.

Jouste, Marko 2011: Tullâčalmaaš kirdáččij "tulisilmillä lenteli" Inarin saamelainen 1900-luvun alun musiikkikulttuuri paikallisen perinteen ja ympäröivien kulttuurien vuorovaikutuksessa. Väitöskirja. Tampere: Tampereen yliopisto. <https://trepo.tuni.fi/handle/10024/66791>

Koskimies, A.V. & Itkonen, T. I. 1917: *Inarinlappalaista kansantietoutta*. Suomalais-Ugrilaisen Seuran toimituksia 40. Helsinki: Suomalais-Ugrilainen Seura.

Felix Mäkelä: *Finlands bibliotek och
minoritetsspråk: tillgänglighet av svenska
översättningar av samiskspråkig litteratur på
bibliotek i Svenskfinland*

Helsingin yliopisto /
Åalto-yliopisto

Samisk skönlitteratur har på de senaste åren nominerats för och vunnit flera pris i bl.a. Sverige, som t.ex. *Stöld* av Ann-Helén Laestaduis (2021). Det uppenbart ökade intresset för samisk litteratur riktar min blick mot bibliotekshyllorna i Svenskfinland. Allt det prisbelönta från de senaste åren har skrivits på svenska, men hur mår översättningsverksamheten? Är minoritetslitteratur tillgängligt för minoriteter i Finland? Presentationen baserar sig på en utredning som jag skrev för Studentbladet, *Samisk litteratur dissas av svenska förlag* (5.4.2022).

Frågeställningarna och begränsningen i min presentation lyder: 1) Översätts det romaner från samiska språk till svenska och 2) finns dessa verk i så fall på bibliotek i Svenskfinland?

Det mesta av den publicerade samiska skönlitteraturen är barnböcker och lyrik (Seurujärvi-Kari 2011: 305; Domokos 2018). Johanna Domokos (2018) summerar att en av de största utmaningarna är resursbrist och resultatet blir att endast få titlar ges ut på ett samiskt språk årligen. Trots detta har samiska verk översatts till åtminstone 40 olika språk.

Jag gör en systematisk sökning på databasen finna.fi med ett urval av 25 samiska författare som publicerat romaner på ett samiskt språk 1910–2022. Jag söker igenom författarnas alla verk och vilka bibliotek deras svenska översättningar finns tillgängliga på.

Sökningarna tyder på att tillgängligheten av samisk litteratur som är skriven på svenska är bättre än tillgängligheten av litteratur översatt till svenska. Dessutom verkar allt som översätts till svenska översättas från nordsamiska. Sökningarna tyder också på, att till skillnad från översättning till norska och finska, behövs en nominering till Nordiska rådets litteraturpris för att en roman på samiska ska översättas till svenska.

Alla svenska översättningar finns på bibliotek i Lappland och på vissa universitetsbibliotek. För att vara väl tillgänglig på bibliotek i Svenskfinland krävs det att man faktiskt vinner Nordiska rådets litteraturpris, och Nils-Aslak Valkeapää, som vann 1991, är hittills den enda. För att författaren själv ska få översätta krävs ingen nominering, men då blir det tydligen tillgängligt endast på Vasa huvudbibliotek. Dessa "villkor" är mindre strikta för annan nordisk litteratur.

Varför är de svenska (och finlandssvenska) förlagen så ointresserade av att översätta samiskspråkig litteratur, när litteraturen skriven på svenska nuförtiden vinner pris regelbundet? Varför beställs inte svenska översättningar till bibliotek i Svenskfinland? Utredningen väcker många frågor som kräver ytterligare undersökning för att få svar.

Simon Nguyen: *Finnish and Hungarian foreign policy towards the West during the Cold War: a comparison*

Eötvös Loránd Tudományegyetem

During the Cold war, Finland and Hungary were both among the countries which were heavily influenced by the politics of the Soviet Union. Finland, being a neighbouring country to the USSR, had to often sacrifice some of its independence to remain neutral. On the other hand, Hungary was a satellite state of the Soviet Union, and its hands were closely tied when it came to foreign policy, especially regarding the West.

In this research I would like to compare how two countries, that were both limited by a higher authority to some extent, could conduct their foreign policy. I will also be presenting the post-war historical context of Hungary and Finland as a starting point. My methods consist of analysis of literature treating the foreign policies of both countries and of historical texts.

Used sources (Nguyen):

2005 Kallenaudio, Jorma, Suomi kylmän rauhan maailmassa, Vammalan Kirjanpaino Oy, Vammala

1989 Kekkonen, Urho, A Finn út, Magyar Eszperantó Szövetség, Budapest

Patrick O'Rourke: Liiviläiset maailman merillä

Tartu Ülikool

Liiviläisten viimeiset perinteiset asuinalueet olivat kaksitoista kylää Kuurinmaan pohjoisella rannikolla. Latvian itsenäistyttyä uudelleen alueesta on tullut kulttuurisesti suojeltu alue, Liiviläisten ranta. Liiviläisten perinteinen elinkeino oli kalastus ja Kuurinmaan liiviläisten omakielinen nimitys ennen kansallista heräämistä oli kalāmī'ed 'kalamiehet'. Liiviläisten läheinen suhde mereen heijastuu myös liiviläisten lippuun, jossa on kolme vaakaraitaa (ylhäältä alas: vihreä, valkoinen, sininen) ja joka kuvaa kuurilaista merenrantaa mereltä katsottuna. Tänä vuonna tulee kuluneeksi sata vuotta lipun käyttöönotosta. Esitelen liiviläisten lipun satavuotisen historian kunniaksi muutamia esimerkkejä liiviläisten merellisestä kulttuurista ja historiasta.

Liiviläisten suhde mereen ja merenkäyntiin on syvä ja läheinen. Liiviläisten mytologiassa merellä on tärkeä ja moninainen rooli: tärkein jumaluus liiviläisessä mytologiassa on Merenemä, jonka puoleen käännytään keväisin ja myrskyjen aikaan. Liiviläisten perinteisen lehämärodun, sinisen lehmän sanotaan tulleen merenväeltä. Kansanperinteessä on myös kansainvälisiä piirteitä, kuten tarinat faaraon lapsista, jotka viittaavat liiviläisten kansainväliseen historiaan.

Liiviläiset ovat historiansa aikana harrastaneet merenkäyntiä osana eurooppalaista historiaa. Merenkäynnin kulta-aika oli 1600-luvulla, jolloin Kuurinmaan herttua Jakob Kettler rakennutti yhden aikakautensa suurimmista kauppalaivastoista. Herttuakunnalla oli siirtokuntia Karibialla ja Länsi-Afrikassa, halliten transatlanttista orjakauppaa joitain vuosikymmeniä.

Marina Osipova: The Danger of Myths and Stereotypes: the Multan Case or How Udmurts Were Misrepresented in History

As humans, we tend to cling to preconceived notions and assumptions about people and cultures that we know little about. However, these myths and stereotypes can lead to oppression, as seen in the Multan case and the portrayal of Udmurt population in Imperial Russia. Udmurts were not alone in their mistreatment in the late 19th century, as the Kwakiutl people were also misrepresented by the Western anthropologist, Franz Boas. The consequences of perpetuating these myths and stereotypes are severe like the loss of cultural heritage and oppression. It is time to challenge these preconceived notions and to recognize the complexity and diversity of non-Western cultures.

The Multan case and Smirnov's speech are both examples of how Udmurt population was stigmatized in the late Imperial Russia. Despite the acquittal of the accused, the stigma attached to the Udmurts as dangerous people persisted in the Russian press. The stereotype of Udmurts as violent was also perpetuated by some imperial anthropologists, who chose to create a mythical image of Udmurt population. This decision obscured significant achievements of one category of non-Russian population named inorodtsy, while hiding that cultural successes could help solve imperial problems within Russia and decrease violence. Smirnov's expertise as an ethnographer was severely criticized after Udmurts' acquittal in the Multan case, highlighting the need for a more nuanced understanding of non-Russian populations in Imperial Russia[1].

In contrast to the myth of Udmurts as violent and uncivilized, Franz Boas, a renowned anthropologist in the Western world, produced notable work on the life of indigenous Kwakiutl people, who were under the threat of extinction[2]. However, it raises several questions about the portrayal of indigenous populations. Why didn't Boas encounter capitalist elements in the social system of Kwakiutl? Why didn't he elaborate on their modernity? Why did Boas choose to create an entirely mythical society, full of outdated customs?

These questions highlight the need for a more nuanced understanding of non-Western cultures and the dangers of perpetuating myths and stereotypes. The portrayal of indigenous populations as primitive and outdated can have real-world consequences. It is important to recognize the complexity and diversity of non-Western cultures and to challenge stereotypes and myths that establish negative attitudes towards them.

References:

- Kuznetsov, S.K. (1896). [Letter to the Editor regarding incorrect attribution by the newspaper chronicler of Kuznetsov's supporters of the accusation of the Votyaks; Summary of his report at the Tomsk Society of Naturalists and Physicians]. *Novosti i Birzhevaya gaz*, (105).
- Boas, F., & Hunt, G. (1930). Talk about a great shaman of the Na'k! wax'dax called Fool. In F. Boas (Ed.), *The Religion of the Kwakiutl Indians - Part II: Translations* (pp. 41-46). New York: Columbia University Press.

Marina Romanova: *Conceptual Container Metaphors in Udmurt*

Szegedi Tudományegyetem

The research on conceptual metaphors has become a central topic of cognitive linguistic studies in recent years. Conceptual metaphor is “a set of systematic correspondences between two different conceptual domains” (Kövecses 2010: 2). The conceptual metaphors are pervasive in our ordinary everyday life: in thinking, speaking and acting (Lakoff, Johnson 1980).

Container Metaphor is a type of Ontological Metaphors, which are based on human experience with physical objects and/or substances. In the Container Metaphor an abstraction is interpreted as something concrete, where a concept is conceptualized as having an inside and an outside, or being able to contain something. This type of metaphor is very

frequent and well-established in human cognition.

The main purpose of my paper is to explore and analyze the Conceptual Container Metaphors related to emotion concepts in the Udmurt language. In Udmurt linguistics there are very few examples of the analysis of metaphors in cognitive linguistics' framework, for that reason my research in this specific topic is relevant and important nowadays. The theoretical framework of my corpus-based study is the conceptual metaphor theory (Lakoff, Johnson 1980). The sources used for the research are the National corpus of the Udmurt language (<http://udmurt.web-corpora.net/>), the Udmurt-Russian phraseological dictionary (Dzuina 1967) and the Russian-Udmurt dictionary (<https://dict.fu-lab.ru/dict?id=129449>).

In my paper, I will present that container metaphors represent an important group of metaphors connected to the main emotional concepts. These metaphors typically contain body part terms, mainly the lexemes for the heart and stomach are used in them. These body parts represent the containers for emotions. In my presentation I also reflect on my previous research, in which I examined, among others, the expressions of emotions in folk songs. The container scheme is also present in these songs, but unlike everyday language use, here the river/riverbed represents the place of emotions.

The study of the cultural aspects of conceptual metaphors can play a significant role in the research of a nation's worldview. My research on Udmurt conceptual metaphors provides an opportunity for a deeper understanding of Udmurt culture and for comparative analysis between different cultures.

Sakari Salokannel: *Merikarjala – kulttuurialue itäisellä Suomenlahdella*

Turun yliopisto

Esitelmä luo yleiskatsauksen Merikarjalaan historiallisena kulttuurialueena. Mitkä piirteet olivat alueelle ominaisia ja mikä oikeastaan oli Merikarjala? Maantieteellisesti alue käsitti Suomen entisen Viipurin läänin rannikkopitäjät, eli Pyhtäältä Terijoelle ulottuvan alueen, sekä Suomenlahden saaret. Historiallisena kulttuuripiirinä Merikarjala muotoutui keskiajalla ja hävisi toisen maailmansodan seurauksena, kun Suomi joutui luovuttamaan valtaosan Merikarjalasta Neuvostoliitolle. Tässä kohtaa on hyvä huomauttaa, että nimenä Merikarjala on anakronistinen mutta perusteltu. Sitä on alettu käyttää vasta toisen maailmansodan jälkeen tuomaan esille niitä yhteisiä meren luomia erityispiirteitä, joita Viipurin läänin rannikkopitäjillä oli verrattuna muuhun Karjalaan.

Esitelmän aluksi käyn lyhyesti läpi Merikarjalan syntyhistoriaa ja historiallista kehitystä alkaen Suomen myöhäisrautakaudesta ja päättyen jatkosotaan (n. 1000 jaa. – 1944). Tämän jälkeen syvennyn tarkastelemaan alueen tärkeimpiä merellisiä erityispiirteitä, merenkulkua ja kalastusta, 1600-luvulta 1900-luvun alkuun ulottuvalla ajanjaksolla. Käyn läpi edellä mainittujen elinkeinojen merkitystä asukkaiden toimeentuloon, kulttuurin, tapoihin ja mielenmaisemaan. Esitelmään varatun ajan rajallisuuden vuoksi keskityn tarkastelemaan aihetta Karjalan kannaksella sijainneen Koiviston (ven. Primorsk) pitäjän kautta, jota voidaan pitää malliesimerkinä merikarjalaisesta maalaispitäjästä.

Esitelmästä käy selville Merikarjalan olleen merkittävän talonpoikaishallinnon keskittymä, jonka kulttuuriin ja asukkaisiin merelliset elinkeinot vaikuttivat merkittävästi. Voidaan hyvin sanoa meren olleen aluetta määrittänyt tekijä. Esitelmä tuo myös ilmi Merikarjalan luonteen kansainvälisenä kohtaamispaikkana, sillä merenkulku loi alueelle tiiviit ja säännölliset yhteydet koko Itämeren piiriin, mutta erityisesti Suomenlahden eteläpuolelle Viroon, Inkeriin ja Pietariin.

Tärkeimmät lähteet (Salokannel):

- Kaukiainen, Yrjö. Ulos maailmaan! Suomalaisen merenkulun historia. Suomalaisen kirjallisuuden seura, Hämeenlinna 2008.
- Rossi, Leena. Koiviston arkielämää 1880-luvulta 1930-luvulle. Koivisto-Säätiö, Jyväskylä 2004.
- Salokannel, Sakari. Purjeiden katveessa kasvaneet. Kokemuksia merenkulusta 1930-luvun Koivistolla. Pro gradu -tutkielma, Suomen historia, Turun yliopisto, 2022.
- Suutari, Pekka. Merikarjala. Suomenlahden rannikon kulttuurinen kohtauspaikka. Viipurin suomalainen kirjallisuusseura, 2022.

*Orsolya Sild: Thanking in the Tatar language
spoken in Finland and Estonia*

Tartu Ülikool

Thanking is a common social interaction of everyday life to express gratitude, still, it is performed in different ways in different cultures, and countries (Brown and Levinson 1987). Earlier studies show that speakers of the same languages spoken in different regions perform thanking and the responses to thanking differently highlighting the influence of macro-social factors, such as region, gender, age, socio-economic class and ethnic identity (e.g. Bieswanger, 2015; Grahn 2021; Barron 2022).

This talk focuses on the speech act of thanking performed by the Tatar speakers living in Finland and Estonia. The research data consists of 2 hours and 23 minutes long of role-play material performed by Finnish and Estonian Tatar speakers. The role-plays were performed by groups of three speakers from the same region and the participants represented different age groups. The analysed data are actions of thanking realised through the Tatar expression *rähmät* ['thank you'] and its dialectal form *rahmät*.

The preliminary results suggest that older speakers use a wider range of different structures while performing the speech act of thanking. The

analysis proposes that female participants use thanking more frequently than male participants in similar situations. Preliminary results show interregional and intraregional dialectical differences in the realization of speech acts. Additionally, the findings suggest L2 influence and code-copied structures to be more common among younger speakers. Overall, the study aims to contribute to our understanding of the cultural and linguistic differences in the use of thanking as a social action in the Tatar language spoken in Finland and Estonia.

References

- Barron, A. (2022). Responses to Thanks in Ireland, England and Canada: A Variational Pragmatic Perspective. *Corpus Pragmatics*, 6(2), 127-153.
- Bieswanger, M. (2015). Variational pragmatics and responding to thanks – revisited. *Multilingua*, 34(4), 527-546. <https://doi.org/10.1515/multi-2014-0106>
- Brown, P., & Levinson, S. C. (1987). *Politeness: Some universals in language usage*. Cambridge University Press.
- Grahn, I. (2021). Thanking actions: interactional variation in Swedish-language service encounters in Sweden and Finland. *Sociolinguistica*, 35(1), 243-264. <https://doi.org/10.1515/soci-2021-0012>

Silver Sild: The Influence of a Quality Label on the Destination Using "Finno-Ugric Capital of Culture" as a Case Study

Tartu Ülikool

Tourism has a significant impact on a range of factors, including destinations, communities, the environment, and the economy. In many developing regions, tourism has become a vital socio-economic prospect, contributing to creditworthiness and trade. According to the UNWTO (2020), tourism is now the third largest export category in the world. As the sector continues to grow, there is a growing need for destination development, with sustainable development emerging as a key focus. Sustainability allows for a balance of stakeholders' interests and helps to minimize negative impacts on the environment while increasing economic, social, and cultural benefits for all parties involved (Leka et al., 2021; Euroopa Kontrollikoda, 2021). Rural areas are becoming increasingly popular among tourists seeking a unique and authentic experience in a safer environment that can help reduce stress. This trend has been amplified by the COVID-19 pandemic, as tourists now seek more isolated and secure destinations. Rural tourism can offer all of these benefits to visitors. Using quality labels in developing rural tourism can lead to revitalization and economic development of rural settlements (Fernández-Hernández et al., 2016).

To find out whether these claims of the usefulness of quality labels holds true for the "Finno-Ugric Capital of Culture", the author analyzed, using qualitative method, texts gathered during semi-structured interviews with representatives of various former Finno-Ugric Capitals of Culture inside the European Union. Preliminary results show that the „Finno-Ugric Capital of Culture“ has some positive effects on tourist numbers and direct economic profits, but is remarkably more efficient as a tool of injecting the Capital of Culture into the broader Finno-Ugric scene. Similarly the effect on the reputation and on developing further the local tourism resources are far more valued for the title holders. It is wise to remember, that this applies only to Finno-Ugric capitals of culture in the European Union and a similar research should be Carried out in the Russian Federation.

Mirjami Sipilä: *Oi saadu-saadu, selennoi saadu:* *рефреновые слова в традиционных песнях води и* *ижоры*

Turun yliopisto

В презентации, основанной на моей бакалаврской работе, рассматриваются особые рефреновые или примерные слова, найденные в традиционных песнях води и ижоры. Моё исследование охватывает происхождение этих слов, их вариации, а также их семантические и прагматические значения.

В данном контексте рефрен обозначает припев, повторяющийся после куплета песни. Под рефреновыми словами подразумеваются слова, которые неоднократно встречаются в этих припевах, некоторые из которых несут определённое значение, а некоторые из которых являются всего лишь звукоподражательными. Некоторые припевные слова, которые в настоящее время считаются бессмысленными, возможно, первоначально могли иметь лексическое значение, которое со временем стало неузнаваемым.

Большинство припевных слов, имеющих значение, в случае води и ижоры были заимствованы из русского языка. Этот факт так же, как и другие заимствованные элементы языка, свидетельствует о языковых и культурных контактах между народами. Слова часто меняли свою форму в соответствии с родным языком певцов (например, *зеленый сад* → *selennoi saadu*). Славянская народная символика, связанная, например, с калиной и малиной, также прослеживается через рефрены в песнях води и ижоры.

Одну большую группу рефренов образуют различные междометия и короткие выражения на родном языке, которые используются на манер восклицаний (например, *ai-voi* или *joo-no*). Междометия также часто встречаются в связи с вышеупомянутыми рефреновыми словами, заимствованными из русского языка, а также «словами-наполнителями» в куплетных частях песен.

Кроме того, я подробно рассмотрела найденные в Ингерманландии рефрены типа *lole* и *lado*, которые на первый взгляд кажутся достаточно звукоподражательными — в конце концов, они близки к

слогу *la*, изображающему прототипное пение. Тем не менее, на протяжении истории у них обоих возникло большое количество различных этимологических объяснений, начиная от дохристианских бо- жеств и заканчивая аллилуйей.

Основные источники:

Kallio, K., Grünthal, R. & Saessalo, L. (2021). *Inkerikot, setot ja vatjalai- set: Kansankulttuuri, kieli ja uskomusperinteet*. Suomalaisen Kirjalli- suuden Seuran Toimituksia. Vuosikerta 1467. Helsinki: Suomalai- sen Kirjallisuuden Seura.

Kallio, K. (2014). *Laulamisen tapoja. Esitysareena, rekisteri ja paikallinen laji länsi-inkeriläisessä kalevalamittaisessa runossa: Lectio praecursoria* Helsingin yliopistossa 14.12.2013. Elore, 21(1). <https://doi.org/10.30666/elore.79126>

Vadja ja isuri rahvalaulud (2015) [Internet-julkaisu] Saatavissa: <https://www.folklore.ee/pubte/eraamat/vadjaisuri/ee/>

Silja-Maija Spets: Мары аналитический эртйшй жепвлән перспективный структурашты

Turun yliopisto

Мары йылмйвләштй нйл аналитический эртйшй жеп улы, но кйзййтшй шймлймәш нйнын кычылтмашыштм синтетический кокшы эртйшй жеп гыц айырен ак керд. Докладыштем мары аналитический эртйшй жепвлән нарративный кычылтмашыштм кангәшем дә жепвлән вариацийлән ынгылдарымашым пуэм.

Шймлймәшем семен аналитический жепвләм синтетический гыц тенге маналтшы *перспективный жепйн* вәрләнймәшйжй айыра (Спетс, толшашлык статья). Перспективный жеп – тйды темпоральный координата, кыды дейстийым кышец ужыт, манын анжыкта (Камп-Рейл 1993). Кокшы эртйшй жеп перспективный жепйм попымы моментыш шйндә, а аналитический жепвлә –

нарратив көргѣш. Тенге тѣдѣн темпоральный дон вес структуражы комплекс лиэш.

Функцийвлă гѣц молы перспективный жепѣн морфосемантический лимăшѣжѣ гишăн попом, дă тѣдѣ аналитический эртѣшѣ жепвлăн структурашты кайза манын анжыктем. Ти жепвлăм тенге иктă-махань реферативный структура семен шотлаш лиэш.

Литература

Камп–Рейл 1993 = Kamp, Hans – Reyle, Uwe: *From Discourse to Logic. Introduction to Modeltheoretic Semantics of Natural Language, Formal Logic and Discourse Representation Theory. Student Edition.* Kluwer Academic Publishers, Dordrecht, Boston, London.

Спетс, толшашлык статья = Spets, Silja-Maija: Temporal Perspective and Its Formal Background. An Explanation for Aspectual Synonymy between Simple and Analytic Past Tenses in Mari. *Suomalais-Ugrilaisen Seuran Aikakauskirja* 99. *Journal de la Societé Finno-Ougrienne* 99.

Andrej Števko: *Saamelaisista kertova suomalainen fantasiakirjallisuus kertomusteorian silmin*

Avainsanat: saamelaisuus, mytologia, nuortenkirjallisuus, narratiivi, fiktiivinen maailma

Masarykova Univerzita Brno

Saamelaisille liittyviä teemoja esiintyvät usein suomalaisessa fantasiakirjallisuudessa. Niissä tekstissä on tavallisesti omaperäinen saamelaisten kuvaus, joka voikin aiheuttaa vilkasta keskustelua, sikäli kun se on monta kertaa erilainen kuin ulkopuolisia lukijoita tuntevat saamelaisia asiateksteistä, ennen kaikkea saamelaisten tutkijoiden tai kirjailijoiden kirjoittamista.

Tässä esityksessä analysoidaan Essi Tammimaan teos sarjasta Noaidin tytär, konkreettisesti sen alkuosa Noaidin tytär, Ante Aikion sarjan Aigi ensimmäisen kirjan Jankajärven syöverit ja Sari Peltoniemen kirjan Haltijan poika (joka on aikaisemman Kuulen kutsun metsänpeittoon tarinan jatkuosa). Maalina on pohtia kertomusteoriaan liittyviä kysymyksiä ja vähän sukeltaa teksteihin juuri narratologian näkökulman perusteella.

Jokainen niistä kirjoista esittelee erilaista fiktiivistä maailmaa. Essi Tammimaan kirjassa on aika selvä raja todellisen ja fiktiivisen maailman välillä, joka päinvastoin häviää Ante Aikion teoksessa. Sari Peltoniemen kirjassa on läsnä eri fiktiivisen maailman tasoja, jotka siirtävät tekstin todellisuudesta toiseen. Fiktiivisten maailmojen luokittelussa lähdetään Lubomir Dolezelin teoriasta (joka on yksityiskohtaisesti selitetty hänen kirjoissansa *Heterocosmica*). Tämän perusteella selitetään, mikä fiktiivinen maailman tyyppi on siellä läsnä.

Tekstit ovat erilaisia myös perusstruktuurin näkökulmasta. Jokainen niistä on jaettu lukuihin, vaan ainoastaan Aikion kirjassa on jokaisella luvulla oma otsikko. Peltoniemen ja Tammimaan kirjoissa on yleisimmin lineaarinen kerronta, johon vaikuttavatkin useita tekstin erikoistumiskeinoja. Ante Aikio on päätenyt tarjota lukijoille pitkän johdannon, jonka maali on esittää yksityiskohtaisesti tekstin luoman fiktiivisen maailman.

Kertojan rooli on aika tärkeä kaikissa niissä kirjoissa, vaan hänen aktiivinen osallistumisensa teoksen dynamiikassa toteutuu eri tasolla. Yleisesti niissä esiintyy ensimmäisen persoonan rajattu kertoja, joka voi kertoa vain niistä tapahtumista, joissa on ollut osallistujana. Modernikirjallisuuden piirteenä on kuitenkin kertomus myös niistä asioista, joista hän ei voi loogisesti tiedä. Tämäkin ilmiö voidaan jonkin verran löytää niistä teoksista.

Seuraavana pohditaan tilan ja ajan kysymyksiä. Fantasiakirjallisuudessa menevät hyvin usein erilaisia ajan tasoja ristiin ja tarina siirtyy myös välitiloihin, kuten vaikka uni tai transsi. Nekin huomattavasti vaikuttavat narratiiviin, koska juoni voi muuttua mosaiikkiin muistuttavaan kertomukseen. Yllä mainituista kirjoista ei kuitenkin löydy satunnaista tapahtumien järjestäytymistä, koska se voisi olla este niiden tarkoituksen toteuttamiseen. Aikatasojen vuorottelu on olennainen keino, mistä fanta-

siakirjallisuus hyödyntää tarinan rakentamisessa. Esityksessä kerrotaan myös niistä kysymyksistä.

Tarinoissa esiintyvät erilaisia hahmotyyppejä. Yleisesti voimme jakaa ne mytologisiin hahmoihin ja näihin, jotka tulevat reaaliaimaailmasta. Mytologian (vaikka usein eri tavalla tulkitun) tärkeä rooli korostavatkin pääsankarit, joilla ei ole alussa paljon tekemistä saamelaismytologian kanssa. Teksteissä he kuitenkin muuttuvat jopa sen osaksi, vaikka se ei tapahdu aina vapaaehtoisesti. Essi Tammimaa on itse käyttänyt tälle sanan kokija, joka melko hyvin luonnehtii sankarien rooli mytologiamaailmassa. Hahmotyyppien luokitellusta kerrotaan esityksen loppuosassa.

Kirjallisuus:

Aikio, Ante. Áigi. 1. Helsinki: Reuna, 2013. ISBN 978-952-678-046-7.

Peltoniemi, Sari. Haltijan poika. Helsinki: Tammi, 2013. ISBN 978-951-31-6635-9.

Tammimaa, Essi. Noaidin tytär. 1. Helsinki: Otava, 2013. ISBN 978-951-127-628-9.

Bettina Szalóczy: *The translations of the bird names in the Northern Sámi Bibles*

Debreceni Egyetem

In my research I examine the translations of the bird names in the Northern Sámi Bibles. I compare two translations. One is the complete Bible translation published in 1895, it was translated by Jens Andreas Friis and Lars Haetta. The other translation is the new, complete Bible published in 2019, which was published as a result of the joint work of the Norwegian, Swedish and Finnish Bible societies.

In the first part of my presentation I will talk about the questions related to translations, especially the difficulties of the bible translations. For example during the translation activity, the translator(s) have to deal with several problems. On the one hand, languages are different in their structure, and on the other hand, there are also cultural and social differ-

ences between languages and these can make the translator's work more difficult. The second part of my research is about the difficulties of the animal names translations. These difficulties are usually due to geographical and climatic differences and different fauna. Compared to the Middle Eastern animal world that appears in the Bible, significantly different animals live in the northern regions. Examining this can be interesting because we can see what translation methods were used, how the names of animals – especially that are not native species in the North, so less or not at all known – were translated.

In my research, I examine a clearly distinguishable semantic group – even within the names of animals – the names of birds, appearing in Bible translations in the Northern Sámi language. During my research, I am looking for the answer to what translation methods can be observed in Northern Saami bird names (especially in the names of non-native birds) and whether there is a difference in the translation of the names of birds if we approach the question from a historical point of view.

In the third part of my presentation I will present the names of 33 birds collected from the Northern Sámi Bible translations, according to the directions of change in the translation. The words in each group are listed in alphabetical order. After this I will talk about the structural analysis of Sámi bird names and the corrections in the new translation.

Sergei Tambi: *Estonians in Klopitsy*

Tartu Ülikool

By the end of the 19th – beginning of the 20th century, an Estonian community lived in the village of Klopitsy (now the Volosovsky district of the Leningrad region). A significant part of the Estonian settlers arrived here around 1905-1906 [5, p. 4]. By 1922, Klopitsy numbered 35 Estonian families. By 1928, 331 Estonians lived in the Klopitsy Village Council.

Estonians in Klopitsy were mostly Orthodox. On July 16, 1900, the opening of the Orthodox Russian-Estonian parish in the Church of the

Holy Apostles Peter and Paul took place here. Dean Pavel Kulbush conducted the service and said a welcoming speech. The Cross Procession was organized from the Russian church of Klopitsy to the newly opened Estonian Orthodox parish. During the Cross Procession, the clergy carried holy vessels. The event brought together about 800 Estonians, both Orthodox and Lutherans.

The stone brick building of the church could accommodate up to 400-500 people. The priest was Peeter Saar (1871-1927), who studied in 1883-1892 at the Riga Theological School and Seminary. On June 29, 1917, he became an archpriest. Around 1926 (or 1927) P. Saar died in a fire in Klopitsy and was buried at the Klopitsy cemetery. The priest's house was located opposite the Estonian Orthodox school [2, p. 3]. By April 1922 Mazing was the priest. His salary was two pounds of plain flour per adult Estonian per year. In 1922 the Estonian church was closed.

At the turn of the XIX-XX centuries, there were two zemstvo schools in Klopitsy. In 1902, an Estonian school was also opened here. Around 1910, the owner of the Klopitsy farmstead built a large building for the Estonian school [1, p. 1]. By 1912, 60-70 children studied at this school, which was attached to the Orthodox Church. Later, the Orthodox Estonian teacher Georgi Vaht had to leave Klopitsy because of a quarrel with a local priest. By 1923, R. Kiesel was a teacher here. Then 18 children studied there (a few years earlier – about 80 pupils). By March 1924, Mihkel Pöld was the teacher.

On October 5, 1924, a holiday was held at the Estonian school of Klopitsy, at which a theatrical production of "Fate" (a tragedy in three acts) was shown. Due to the fact that the weather was clear that day, a lot of spectators came to the festival. Fundraising was carried out in favor of the Estonian reading room in Klopitsy [3, p. 4]. In 1924, the school located in the People's House was closed, and the building was handed over to the needs of the Russian club of Klopitsy [4, p. 3].

At this point most of the Estonian population of Klopitsy left for Estonia or partially assimilated. The main population of the village is now Russians. In the National Archives of Estonia, photographs of the Peter and Paul Church of Klopitsy dated to the beginning of the 20th century

have been preserved to this day. At present, only picturesque ruins in Klopitsy remind us that a beautiful stone church of the Russian-Estonian parish used to stand here.

References

1. Hr. Ruusenin... // Sakala. № 87. 02.08.1917. Lk. 1.
2. Papi poliitika // Edasi. № 148. 12.07.1922. Lk. 3.
3. Parandasid wea ära // Edasi. № 235. 16.10.1924. Lk. 4.
4. Tehke silmad lahti // Edasi. № 7. 09.01.1926. Lk. 3.
5. Wõtke eeskuju Klopitsa asunikudelt // Edasi. № 46. 26.02.1922. Lk. 4.

Onni Tuokko: Venturing to the East – Attitudes of Finnish Explorers Towards Finno-Ugric Peoples in Russia 1854–1944 [EN/FI]

Turun yliopisto

[In English] My presentation for the IFUSCO 2023 is based on my master's thesis, which is still in early stage. The main research problem of the thesis is the following: How 19th and 20th century Finnish explorers show different attitudes towards different groups of people in Russia and Siberia? Focus is on groups speaking Finno-Ugric languages, but to a lesser degree also on Russians and groups speaking Altaic languages.

Primary source material for my thesis is travel books of Finnish linguists who made expeditions to European Russia and Siberia. For my presentation at IFUSCO 2023 I'm narrowing my focus mainly on M. A. Castrén and Kai Donner.

Finnish linguists seem to have reacted more positively towards groups that have more in common with Finns (in their own eyes at least). Castrén especially compares Udmurts and their lands to Finnish people and Finland, but different Samoyed groups he met were described with much less similarity. Castrén's perceived similarity to Finnish people correlates

with how positively he describes the people he met. Primary reason why similarity (to Finns) defines the attitude towards different groups is Finnish nationalism. Finnish academics wanted to define Finland's relation to other nations and linguists were in the forefront of that by researching language relatives of Finnish language.

[Suomeksi] Esitelmäni IFUSCO 2023 -tapahtumassa perustuu pro gradu -tutkielmaani, joka on yhä suhteellisen alkuvaiheessa. Tutkielman päätutkimuskysymys on seuraava: Kuinka suomalaiset tutkimusmatkailijat suhtautuivat suomen sukulaiskieliä puhuviin ihmisryhmiin 1800-luvun loppupuolella ja 1900-luvun alussa? Tutkielma keskittyy suomalais-ugrilaisia kieliä puhuviin ihmisryhmiin, mutta käsittelee vähemmässä määrin myös venäläisiä ja altailaisia kieliä puhuvia ihmisryhmiä.

Työn primäärilähteinä ovat suomalaisten kielitieteilijöiden matkakirjat, jotka kertovat heidän matkoistaan Euroopan-puoleisella Venäjällä ja Siperiassa. IFUSCO-esitelmää varten olen rajannut tarkastelun lähinnä M. A. Castréniin ja Kai Donneriin.

Suomalaisten kielitieteilijöiden suhtautuminen eri ihmisryhmiin on ollut riippuvaista siitä, kuinka paljon Suomea ja suomalaisia ihmisryhmät heidän mielestään muistuttivat. Esimerkiksi Castrén vertaa udmurtteja ja heidän asuinalueitaan suomalaisiin ja Suomeen, mutta eri samojedikieliä puhuvia ryhmiä hän ei kuvaa yhtä samanlaisiksi. Castrénin näkemys ryhmän suomalaisuudesta korreloi lisäksi sen kanssa, kuinka positiivisesti hän kuvaa kyseistä ryhmää. Selkein syy sille, että yhdenkaltaisuus suomalaisia kohtaan määrittää tutkimusmatkailijoiden suhtautumista on suomalaisen nationalismin vaikutus. Suomen akateeminen yhteisö halusi määrittää Suomen suhdetta muihin kansakuntiin, ja kielitieteilijät olivat siinä etujoukkoa tutkiessaan suomen kielen sukulaisuussuhteita.

Onerva Flóra Várkonyi: *Experiences of racialization and racism in Koko Hubara's novel Bechi and in her collection of essays Brown Girls*

Tampereen yliopisto

In my presentation I analyse the depictions of racialization as a Non-White and racism in Koko Hubara's novel *Bechi* (2021) and in her collection of essays *Brown Girls. Feeling-essays* (2017). The questions of racialization and racism have an important role in both works. The means of depictions in *Bechi* are still different to the means of *Brown Girls*, because the first one is a novel, which is considered more traditionally and clearly fiction, and the other one is a collection of essays in which the author depicts her experiences in real life.

In *Bechi*, the female narrator named by the title of the book, and her mother, Shoshana are objects of racialization and racism in fictitious Finland. *Bechi's* mother is Yemeni Jew and her father is Finnish. The experiences of Shoshana are depicted as fiction is fiction. She is an author, who became famous in Finland for her first autofictional novel, which can be read as a migration novel. The narrator of her novel, Shoshana Ayin, tells retrospectively about her migration to Finland because of her husband and about her life in her new home country. She also tells about her childhood and teenage in Israel before she moved to Finland. Her parents moved from Yemen to Israel before her birth. The narrator of the autofictional novel and the author-Shoshana's mother, Rivka, who gets own voice in the epilogue, tell about the racism in Israel toward Yemeni Jews. Racism caused also perhaps the greatest tragedy in Rivka's life: Ashkenazis brought her son named *Bechi* from her as a baby in the hospital and sold him to Whites. However, the family novel told by female narrators does not focus only on the topics of racialization and racism but its perhaps the most pivotal topic is the problematic relationship between mothers and their daughters.

Brown Girls deals with racialization and racism even more emphasisedly, elaboratedly and straightforwardly. In that work the author introduces the terminology she uses, for instance the terms "Brown", "racial-

ized", "racialization", "PoC" ja "WoC/GoC" in the ways of scientific writing or nonfiction. She also writes about passing by the presentation of Toni Morrison's *The Bluest Eye*. Hubara tells about her experiences of everyday racism which often relates to her gender and the exoticization and hypersexualization of Brown Women. The author also deals much with the literary and media representations of Brown Women and the negative effect of their missing or objectifying and hypersexualizing representations on her self-image and that of Brown Women general and their social status. In my presentation I study and compare the depictions of experiencing racialization and racism in Hubara's novel and essay collection by applying theory of racism, critical race theory and critical whiteness studies.

Kitti Vojter: *Mozgásigék a nganaszanban*

Szegedi Tudományegyetem

A mozgásigék tipológiájával az elmúlt évtizedek során több kutató is foglalkozott, az egyes tanulmányok eltérő módon igyekeztek megközelíteni a nyelvek lexikonának ezen részét. Egy Talmy által megfogalmazott modell (2000) aszerint állítja fel kategóriáit, hogy a mozgáseseményt kifejező ige melyik szemantikai komponensről tartalmaz többletinformációt: a mozgó tárgyról, a mozgás útvonaláról (ösvény) vagy a mozgás módjáról (Kiefer 2005). Talmy (2000), majd Slobin (2004) az alapján csoportosítja a nyelveket, hogy a jelentéskomponenseket inherensen az igében kódolják-e (igei keretű csoport), vagy valamilyen szatelitlemmel (affixum vagy lexéma) fejezik ki (szatelit keretű csoport).

A szamojéd nyelvek mozgásigéiről, az aquamotion igéket leszámítva és szemben a nagyobb finnugor nyelvekkel eddig nem készült részletes leírás. A szárazföldi mozgást kifejező lexémákról Wagner-Nagy a *Grammar of Nganasan* című munkájában (2019: 495-496) közöl egy táblázatot, amelyben azokat a lehetséges mozgó tárgyaik alapján csoportosítja, ám további megállapításokat nem tesz róluk. Ezen kívül felsorol öt olyan igét,

amelyek a mozgás kezdőpontját, célját vagy eredményét fejezik ki. Ez a lista szolgál kutatásom kiindulási alapjául. Kutatásom során ezen igék korpuszalapú vizsgálatát végzem el a Talmy-féle tipológiai keretben. Előadásom pedig ennek eredményeit, azaz a mozgásigék részletesebb tipológiai kategorizálását mutatja be.

Forrás:

Brykina, Maria - Valentin Gusev - Sándor Szeverényi - Beáta Wagner-Nagy 2018: "Nganasan Spoken Language Corpus (NSLC)." Archived in Hamburger Zentrum für Sprachkorpora. Version 0.2. Publication date 2018-06-12. [<http://hdl.handle.net/11022/0000-0007-C6F2-8> 2023.04.15]

Szakirodalom:

Kiefer Ferenc 2005. Van-e magyar jelentéstan? Magyar Nyelv 101: 129–40.

Slobin, Dan I. 2004: The many ways to search for a frog: linguistic typology & the expression of motion events. In Strömquist, S. – Verhoeven, L. (eds), *Relating Events in Narrative 2*. LEA, Mahwah, NJ. 219–257.

Talmy, Leonard. 2000. *Toward a cognitive semantics. Volume 2*. Massachusetts Institute of Technology. Cambridge
Wagner-Nagy Beáta 2019: *A Grammar of Nganasan*. Brill, Leiden.

Maria Vyatchina: Udmurt literature and the production of Soviet biomedical propaganda in the 1920 – 1930s

*Helsingin yliopisto /
Tartu Ülikool*

During the 1920s, the Bolsheviks tried to own governing of extremely diverse groups that inhabited the lands which were conquered and colonized by Muscovites. The politics of modernization led by Soviet authorities continued to go hand in hand with settler colonialism which can be traced in the areas of state-building, education, and biomedicine. This paper analyzes the specific genre of biomedical propaganda produced by Bolsheviks extensively in the 1920-the 1930s and targeted the Udmurt population in Russian and native languages both. In detail, I elaborate on the idea that the Soviet biomedical propaganda was driven by racialization and other hidden social attitudes that the Bolsheviks' government used to define the indigenous population of the Soviet Union.

Rather than touching on the sanitary reforms after the socialist revolution or the pioneers of the Udmurt literature, I am interested in the critical examination of the Soviet discourses regarding ethnic minorities and diseases. Specifically, I am going to focus on different types of hygiene and healthcare education leaflets such as novels on certain infections as well as advice compendiums on sexual life and care for children. As it is shown by Wood (2005), the official rhetoric utilized blaming, accusations and public agitation trials in order to make the hygiene campaign more effective. Likewise, Udmurt native authors such as Kuzebay Gerd, Ivan Diadiukov, Ashalchi Oki translated (Kanel 1930) and published from scratch (see Oki 1930) the peculiar texts depicting trachoma, syphilis and other contagions as consequences of cultural inferiority. Furthermore, I argue that proclaiming indigenous groups as the most prone to the spreading of infections was a particular mode of articulation as a form of internalized orientalism. Probably, this mode of articulation enabled the native author both to target the mostly rural audience and to provide the hierarchical vision of the indigenous groups' transfer from the top down. The paper can help reveal the subtle work of adaptation and communication of med-

ical knowledge realized by native authors to «enlighten» the rural population in order to change their habits and make their bodies controlled, educated, and unified by the Bolsheviks' authorities.

References

- Wood, E. A. (2005). *Performing justice: agitation trials in early Soviet Russia*. Cornell University Press.
- Ashal'ci Oki. (1930). Mar todiz trakoma sjarys' Karpa agaj [What Karpa agaj did learn about trachoma]. Izhkar.
- Kanel, L. V. (1930). Ondrejlen trakomaen vis'isa sin'tem luemez [How Ondrej lost his eyes because of trachoma]. Translated by Ashal'ci Oki. Izhkar.

YHTEISTYÖSSÄ:

**Suomalais-ugrilaisen
kulttuurirahaston säätiö**

SUOMALAIS-UGRILAINEN SEURA

Traduct

Proffan
KELLARI

 UNICA
RAVINTOLAT

